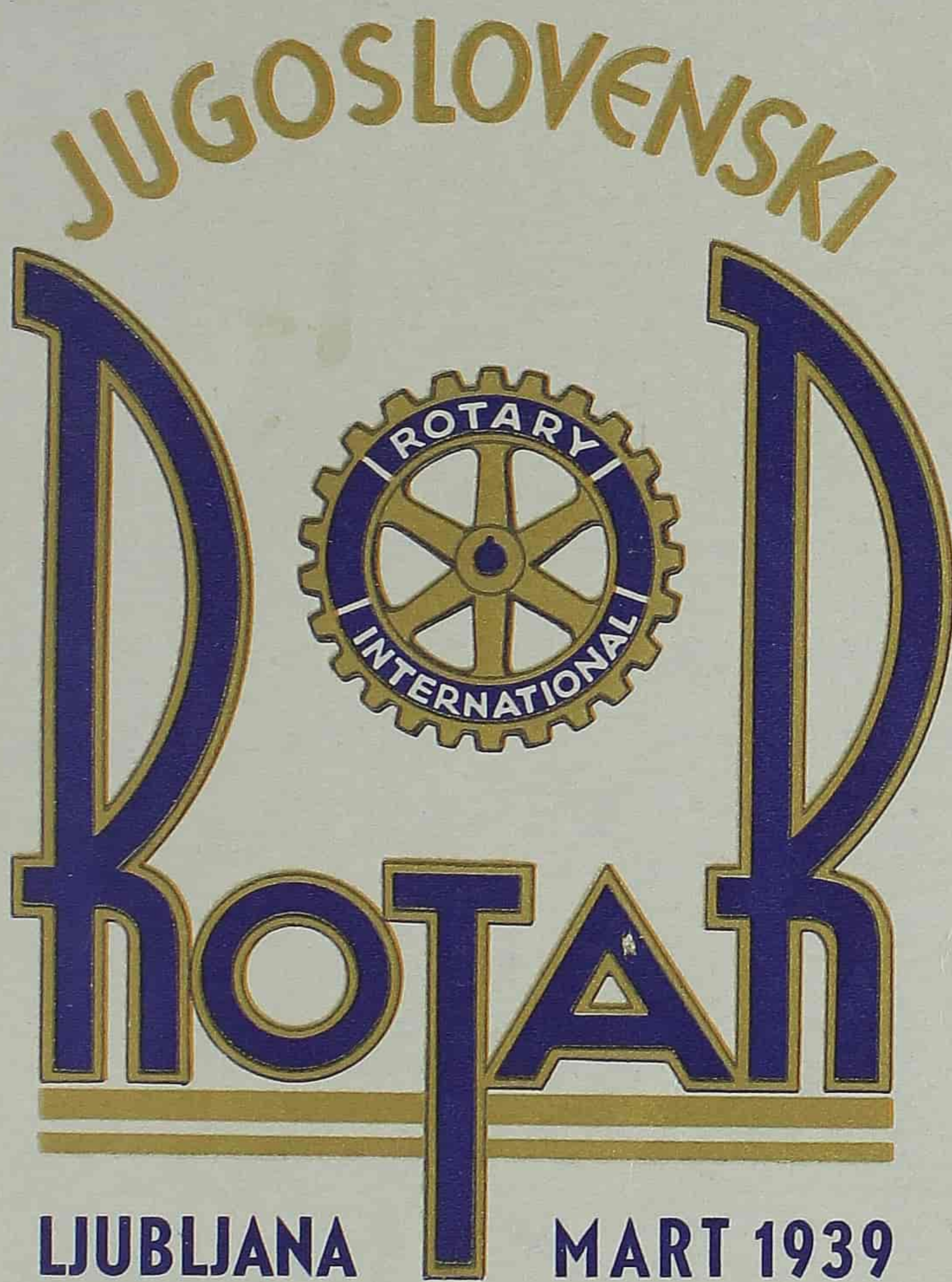

POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

S A D R Ź A J :

LJUBLJANA VAS POZIVA!

DEVETO MESEČNO PISMO GUVERNERA.

ČLANCI:

Jos. Šokčič: Naše kolonije na severu.

Dr. Ladislav Semze: Novi zapadnorimskog carstva i njihovo nalazenje u našoj zemlji.

Mato Basler: Gradjevinarstvo.

Živko Vekarić: Važnost Primorja za naš turizam.

Francusko veče.

DR. MILOVAN PINTEROVIĆ,

kandidat za guvernera.

Svetosavski duh i rotarstvo.

PRETSEDNICI I TAJNICI KLUBOVA NAŠEG DISTRIKTA.

IZ NAŠEG DISTRIKTA:

Promene u članstvu. — Rad naših klubova. — Gde se sastaju i gde otedaju rotari. — Prisustvovanje na klubskim sastancima.

LJUBLJANA VAS POZIVA!

*6 I 7 MAJA ODRŽAVA SE U LJUBLJANI DISTRIKTNA
KONFERENCIJA. PRIPREMNI RADOVI ZA OVU
KONFERENCIJU U PUNOM SU TOKU, TAKO
DA ĆE BITI SVOJ BRAĆI PRIREDJEN
UGODAN BORAVAK U LJUBLJANI.*

GODINA VI
15. III. 1939

JUGOSLOVENSKI ROTAR

BR. 9

UREDNIK: DR. IVAN SLOKAR, GUVERNER 77. DISTRIKTA,
LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA C. 10, TELEFON BR. 20-57

IZLAZI SVAKOG 15. OG U MESECU
CENA GOD. DIN 144 • BROJ DIN 12

DEVETO MESEČNO PISMO GUVERNERA

Pretsednicima i tajnicima svih klubova

Ljubljana, 10 marta 1939.

Draga braćo rotari!

I. Svaki je organizam plod svoga roda. Ako nema dovoljno prinove nijedan organizam ne napreduje nego vegetira ili čak propada. To se ne odnosi samo na faunu i floru nego i na sve ljudske organizacije, od kojih mora svaka da ima svoje ciljeve i svoje organe. Ideje koje nemaju čvrstog korena u ljudskoj duši i u prirodnom nagonu ka korisnom i plemenitom radu nemaju poleta, nemaju budućnosti. Što su uzvišeniji ciljevi, što moralniji rad i što su korisniji u etičkom i materijalnom pogledu uspesi jednog pokreta, tim širi će biti krug njegovih pionira, njegovih pristalica i saradnika i njegovih prijatelja. Naš rotarski pokret je universalan, jer ne isključuje nijedan narod niti ma kojeg čoveka sa korisnim zanimanjem bez ozira na veru kojoj pripada i na oblik vladavine u njegovoj državi. Naša ideologija propagira prijateljstvo kao najbolje sretstvo za ljudsko sporazumevanje i za služenje zajednici i čovečanstvu. To prijateljstvo ne ograničuje rotar na svoju rotarsku braću nego ga rasteže na sve ljudi dobre volje u svim državama i kontinentima. Prijateljstvo je temelj svakog služenja a medjusobno upoznavanje preduslov za prijateljstvo. Svako prinudno ustupanje oseća čovek kao žrtvu i nepravdu, dok jedino žrtvu za prijatelje ne smatra kao teret, nego kao dobro i plemenito delo koje se ispoljuje u užitak, zadovoljstvo i radost. Na toj se rotar-

skoj osnovi moraju shvatati svi medjusobni odnošaji u profesiji, u zajednici i u medjunarodnim pitanjima, pa će se u životu pretvoriti mržnja i nepouzdanje u atmosferu poštovanja, poverenja i čistog prijateljstva.

II. Svi rotari jugoslovenskog distrikta, koji pripadamo katoličkoj veri, sa velikim zadovoljstvom i veseljem primili smo vest o izboru novog Pape Pia XII., koji će nastaviti uzvišeni rad njegovog velikog prethodnika. Pridružujemo se radosti katolika po celome svetu.

III. Svim klubovima skrećem pažnju, da treba da održe ovogodišnju glavnu skupštinu i da izaberu novu upravu još pred distriktnom konferencijom. Spisak novoizabrane uprave treba klubovi odmah da dostave meni i Evropskom sekretarijatu u Zürichu.

IV. Distriktna konferencija se približuje. Održaće se 5, 6 i 7 maja u našoj beloj Ljubljani. U petak 5 maja biće za braću, koji stižu tog dana u Ljubljanu jedino prijateljski sastanak sa neobaveznom večerom u cilju medjusobnog upoznavanja (house of friendship). U subotu 6 maja obaviće se prepodne radni program distriktno-konferencije. Posle podne radiće samo odbori. U nedelju 7 maja biće svečana i zaključna plenarna sednica. Detaljni program objaviću blagovremeno u idućem broju Jugoslovenskog Rotara.

V. Posebno smatram za potrebno, da upozorim sve klubove na njihovu dužnost, da budu propisno zastupljeni na svetskoj konvenciji, koja će se ove godine održati od 19 do 23 juna u Clevelandu, Ohio, U. S. A. Klubovi, koji ne mogu poslati svog vlastitog delegata, treba da dostave odmah po distriktnoj konferenciji propisno ispunjena i potpisana punomoćja izabranome guvernerskome kandidatu. Formulare za punomoćja poslaće svim klubovima centralna uprava R. I. iz Chicaga.

VI. Sliku i biografiju guvernerskog kandidata brata ing. Radovana Alaupovića (R. C. Zagreb) objavio sam u februarskom broju našeg glasila. U ovom broju objavljujem sliku i biografiju guvernerskog kandidata brata Dr. Milovana Pintarovića (R. C. Osijek), odličnog javnog i rotarskog radnika.

VII. Odlazim na putovanje u svrhu zvanične posete klubova Beograd, Zemun, Pančevo, Novi Sad, Petrovgrad, Vršac, Čuprija—Jagodina—Paraćin, Niš i Leskovac. Radujem se što ću imati priliku, da se lično upoznajem sa velikim brojem braće i da pretresam sva pitanja koja tangiraju rad i napredak našeg pokreta u jugoslovenskom distriktu.

VIII. Rotarstvo nije bilo u našoj Kraljevini nikad tako jako i puno unutrašnje dinamike kao sada. Zbog toga treba da ovogodišnja distriktna konferencija bude veran izraz velike snage naše zajednice. Rekordnom posetom treba da to javno dokumentiramo. Time ćemo postići nove simpatije kao i mnogo podstreka za što uspešniji rad u narednoj rotarskoj godini.

U tome uverenju Vas srdačno pozdravljam

kao odani Vam

Dr. Ivan Slokar.

NAŠE KOLONIJE NA SEVERU

Jos. Šokčić, R. C. Subotica.

Agrarna reforma je bila prva i najznačajnija socijalna mera za naš zemljoradnički svet posle ujedinjenja. Naročito u ovim krajevima agrarna reforma je imala naročiti značaj i ona je stvorila čitavu socijalnu revoluciju svoje vrste. Veleposednici, koji su imali po 10—20.000 jutara zemlje, postali su preko noći „siromasi“, jer im je zakon ostavio na iskorišćenje samo nešto više od 500 katastralnih jutara, dok je ostala zemlja podeljena medju zemljoradničkom proletarijatu!

Jugoslavija je uglavnom ostvarila načelo: zemlja pripada onome ko je obradjuje!

Agrarna reforma u Bačkoj i Baranji ovih dana se konačno završava. Privatni veleposednici dobili su već svoje potraživanje od države, koja likvidira svoje materialne obaveze i prema samoupravnim telima. Putem agrarne reforme zbrinuto je samo u Bačkoj i Baranji 100.000 porodica, medju kojima je podeljeno 350.000 katastralnih jutara plodne zemlje. Drugim rečima: država je osposobila davanjem plodne bačvanske zemlje 100.000 starešina porodica za samostalan život.

Biće interesantno da se baci pogled na život ove dojučerašnje prosjačke legije ljudi, koji su postali „poreski obveznici“.

Agrarna reforma u ovim krajevima ima na sebi ne samo socijalan žig, već i nacionalan karakter. I, da budemo iskreni, u prvom redu nacionalan karakter. To je opravdano mnogim razlozima. Pre svega upravljajući agrarne reforme imali su na umu okolnost da su bivši vladodržci — Madjari — u prošlom stoleću izvršili koloniziranje madjarskog nacionalnog sveta u Vojvodini davanjem ne samo zemlje, već i alata i drugih najvećih povlastica tome svetu kako bi mogao da se sa uspehom bori protiv starosedelaca Slovena. Stvorene su čitave opštine u prošlom veku na telu srpske Vojvodine i one su postale novi izvori za regeneraciju madjarskog gradskog stanovništva. Naša agrarna reforma morala je da se služi sličnim načinom borbe ako je htela da

osigura našu nacionalnu supremaciju u ovim pomešanim krajevima. Istine radi treba dodati da je naše ujedinjenje odvuklo mnogo nacionalnog sveta od pluga i seljačkog doma, jer se javna služba, potpuno mađarska, morala promeniti nacionalno svesnim ljudima i mnoge male položaje zauzeli su seljaci, neki i školovani, koji se zatim ne vraćahu plugu.

Zemljoradnička sirotinja sa ličkih i hercegovačkih krševa, Bosne, Dalmacije, Sandžaka i Crne Gore našla je u ovim krajevima svoj dom. Vojvodina je Jugoslavija u miniaturi. Nema predela ni plemena od Triglava do Bitolja koji ne bi bili zastupljeni na šarenom polju Vojvodine.

Imao sam prilike da obidjem naše severne kolonije i da studiram njihov život, njihove potrebe, napredak i nedostatke. Dolazeći u prisan i neposredni dodir sa ovim vrednim elementom nisu propustili ni u jednoj koloniji da mi saopšte tvrdnu istinu: sve smo mi ovo sami, bez ičije pomoći stvorili.

Ni država, ni samouprava, ni društvo nisu ništa osim gole zemlje dali ovom narodu. Zbog toga mnogi nisu bili u stanju da izdrže vreme krize, već su prodavši zemlju otišli u stari kraj, gde su — sa priličnom svotom u džepu — počeli nov, bolji život nego što su ga ranije imali.

Na bačkoj i baranjoj ravni osnovano je 25 kolonija od kojih na severu imamo Hajdukovo, Tavankut, Mišićevo, Mali Beograd, Karadjordjevo, Masarykovo i Sokolovac.

Na teritoriju Subotice naseljeno je na bivšim imanju grada Subotice 4590 porodica od kojih 3570 starosedilačkih i 1020 iz raznih krajeva države. Podeljeno je svega 15.571 katastralnih jutara. To je bivše imanje grada Subotice. Na ovim velikim kompleksima zemlje iznikla su lepa mala uzorna gazdinstva, sa čednim belim kućicama i sa mnogo, vrlo mnogo dece...

Posetio sam Hajdukovo. Kolonija na samoj državnoj granici. Ovo je najsiromašnija kolonija. Našao sam tu najviše kolonista iz Crne Gore, Srbije, Sandžaka. Puka, gola sirotinja. Našao sam bio i jednog viteza slobode, nekog Maksimovića, nosioca ordena Karadjordjeve zvezde, koji je dobio osam jutara gole i slabe peskovite zemlje. Stanovao je poput mnogih svojih drugova u — zemunici. Prodavši svoju parcelu pobegao je odavde kao mnogi njegovi drugovi. Zemlja je prešla u ruke drugih kolonista.

Na ovoj koloniji su najgore socijalne prilike. To je sve „božija sirotinja“, koja je bez dinara u džepu došla na ovu zemlju. Jedan plug ore na imanju desetorice kolonista. Pre deset godina neki su orili sa drvenim plugom, što se ovde ne vidi već više od pola stoleća.

Kolonija Mali Beograd je takodje vrlo siromašna. I tu su Srbijanci, Bosanci, Ličani, ali ih ima i iz drugih krajeva. Većinom su siromašni, koji nisu imali ni najpotrebnije alate za proizvodnju. Sada su već u nešto boljem položaju. Podigli su salaše, imaju već krupnu i sitnu stoku i polako napreduju.

Kolonija Masarykovo je najčednija, najnaprednija i najkulturnija. Ovde je većinom katolički svet. Dalmatinci su u većini, ima i Istranaca, Bosanaca, Ličana i meštana — Bunjevaca. Kolonisti i dobrovoljci pomešano. Veliki broj ovih kolonista su činovnici u Subotici. Oni su stvorili napredne zadruge, sokolsku četvu, lepe porodične domove. Ima

ih 70. Mnogi su od njih dobili pesak, pa su ga zasadili vinovom lozom i voćkama. Nema doma bez konja i krave. Dece ima malo. Samo jedna porodica ima šestoro dece.

Kolonija Karadjordjevo je takodje vrlo napredno i lepo razvijeno. Kao i Masarykovo, Karadjordjevo se nalazi pored medjunarodnog auto puta Subotica-Beograd, a to će značiti vrlo mnogo već u skoroj budućnosti. Karadjordjevo je naseljeno skoro isključivo Ličanima. Oni su takodje goloruke došli u ovu plodnu Bačku, kao zemlju koja je obećavala raj, koja je bila san svih stanovnika krša. Bila su gorka prva razočarenja. Mnogi su se vratili u rodni kraj, ali ovi su ipak izdržali i danas su srećni i zadovoljni. Karadjordjevo je uzor za naše kolonije. U svakom pogledu. Tu je razvijeno zadrugarstvo, a nacionalna svest se ispoljava kroz sokolsku organizaciju. Preko 40 devojaka se spremaju za dobre domaćice u Domaćičkoj školi, a svi su domovi puni dečije graje. Nema doma bez šestoro- osmero dece. Populacija je ovde besprimerna. Ljudi se takmiče ne samo u proizvodnji poljoprivrednih proizvoda i stočarstva, već se staraju i o mnogobrojnim svojim naslednicima. Na Karadjordjevu ima preko 150 domova.

*

Koloniziranje dobrovoljaca i kolonista iz raznih krajeva u okolini Subotice primljeno je svojevremeno sa izvesnim antagonizmom. Starosedelci su u dolasku ovog sveta sa našeg juga videli izvesnu utakmicu, a osim toga smatrali su se oštećenim što je državna vlast kolonizirala u ove kraje sinove naših drugih krajeva dok ima u Vojvodini veliki broj onih, koji još nisu nadeljeni. Državna vlast je, medjutim, smatrala za potrebno da ovim koloniziranjem nacionalno regeneriše naš svet. Zato su upućeni u ove krajeve ljudi iz naših nacionalno homogenih krajeva. Antagonizam je bio vrlo dubok sve do nedavna, ali sada se već izravnavaju te razlike. Omladina i jednih i drugih ruši te razlike. To se vidi po brakovima. Ličani žene Bunjevke i Srpkinje starosedelaca, a Bunjevci i Srbi sklapaju brak sa ćerkama naših kolonista.

Kolonisti su preživeli paklene muke za ovih 20 godina. Pre svega oni su bili zdravstveno pogodjeni zbog ogromne razlike u klimi. Tuberkuloza je kosila nemilicice. Mortalitet kolonista bio je tako velik da je medju „došljacima“ zavladao strah. Mnogi su pomrli, mnogi su se povratili u svoje krajeve, a ostalo je mnogo i ovde i oni su danas srećni i zadovoljni. Njihova deca su se potpuno aklimatizovala. Ipak, u zdravstvenom pogledu još mnogo nedostaje.

Za ovih dvadeset godina kolonisti su postigli vrlo mnogo. Treba imati na umu da je većina njih došla goloruke na svoja imanja i da su bez ičije potpore stvorili krov nad glavom, nabavili alate, kupili stoku i živinu, obradjivali zemlju i danas su u stanju da nadmaše proizvode svojih drugova starosedelaca. Oni, koji su pre desetak godina bili na ovim kolonijama i videli primitivna sretstva i primitivan način života u zemunicima, drvenim kolibama mogu danas da se dive velikim naporima ovog marljivog sveta, koji zaslužuje svaku pohvalu.

Stvaranje na kolonijama još nije završeno. Ovaj čestit i vredan svet gradi dalje svoju budućnost i traži saradnju na svakom koraku sa starosedelcima. Njihove su radosti slične. Njihove žalosti u svemu se po-

dudaraju. Oni su postali jedno u svakom pogledu. Nema više razlike između jednih i drugih. Sve je to naš svet, koji se u „znoju lica svog“ bori za bolju budućnost, za veći zalogaj hleba. I jedni i drugi šalju svoje sinove na srednje škole u Suboticu, kasnije će i jedni i drugi na fakultete, pa će se izravnati u borbi za lepše, za plemenitije ideale. Bićemo jedno opet, kao što smo nekada u davnoj davni bili.

Studirao sam prilike na našim kolonijama i konstatovao sam da niko ne vodi brigu o njima. Najmanje oni koji su pozvani. Učitelji su jedini koji se brinu o njima.

Naše kolonije nemaju lekara, nemaju ni babice, nemaju policiju, ni žandarmeriju, najbliži veterinar stanuje 10—30 kilometara od kolonije. U ovom pogledu naši su se kolonisti potpuno izravnali sa starosediočima, koji ni za 300 godina života na salašima nisu mogli da osiguraju svoja elementarna prava. Stotine i stotine majki radjaju decu bez ičije pomoći. Nema ko da uputi ovaj svet, isto kao ni ostale salašare, na higijeničan život, nema kao da im protumači prednosti velikih naučnih i tehničkih pronalazka na raznom polju čovečijeg života. Novine su im slabo pristupačne zbog loše komunikacije i njihova duhovna hrana se svodi u najviše slučajeva samo na — kalendar. Ponekad se nadje koji javni radnik, koji zaluta među ove plemenite ljude, među kojima ima vrlo darovitih, dobrih i junačkih srdaca, i koji nastojavaju da sruše sve one veštačke ograde, koje je stvorila gipka i uspešna propaganda protivnika našeg ujedinjenja... To je sve...

Biće možda preterano da se stavi u okvir ovog članka, ali ja ću ipak učiniti ove predloge:

Bilo bi dobro kada bi merodavne vlasti obavezale svakog samoupravnog lečnika da svake nedelje bar jedanput pohode ne samo naše kolonije, već svaku subotičku pustaru.

Bilo bi dobro da Gradsko veće učini raspoloženje da se nadje na okupu veći kadar prosvetnih radnika, koji bi svake nedelje redovno održavali predavanja u Narodnom univerzitetu na svakoj koloniji i na svakoj drugoj pustari u provinciji Subotice.

Bilo bi dobro kada bi naša samoupravna tela stvorila ispostavu svojih zvanja na subotičkim pustarama, pa da na taj način omoguće seljacima da se na licu mesta obraćaju tim činovnicima za savet, da posvršavaju svoje poslove na licu mesta.

Neminovno je potrebno da naša samoupravna vlast postavi ne samo na kolonije, već i na svaku pustaru po jednu babicu, po jednog lekara sa apotekarskim pravom. Neverovatno veliki mortalitet dece, koji je utvrđen prošlogodišnjim statističkim podacima, zahteva to.

Još nešto o našim kolonijama i našim kolonistima: Uverio sam se o tome da niko ne voli toliko naše starosedioce od ovih vrednih i poštenih seljaka iz drugih krajeva. Uverio sam se da su oni spremni da sa istom odanošću brane ovu zemlju kao i oni, koji je uživaju petstotina godina. Ne treba dakle da bude razlika između jednih i drugih. Ne sme da bude. To je interes naše budućnosti. Medjusobnim poštivanjem tradicija i običaja jednih i drugih stvoriće se zajednička narodna svest koja će biti produktivna i stvoriće blagostanje i toliko žudjeno jedinstvo.

Potpuno jedinstvo starih srpskih i bunjevačkih salaša sa novim doneće nam najdraži plod jugoslovenske misli, jugoslovenskog jedinstva i jugoslovenskog bratstva. Ovo zbliženje, koje je u toku, znaćće na kraju pobjedu zavetne misli jugoslovenskih dobrovoljačkih kolonija, čiji su mnogi članovi ostavili svoje živote na bojnim poljima svetskoga rata. Iskupimo, dakle, reći, naših najvećih sinova. Kroz brigu o slabijoj braći treba da stvorimo snažnu Jugoslaviju!

NOVCI ZAPADNORIMSKOG CARSTVA I NJIHOVO NALAZENJE U NAŠOJ ZEMLJI

Dr. Ladislav Semze, R. C. Stara Kanjiža.

Prvna mera za vrednost kod naroda u staro doba bile su: stoka (pecus), školjke i bršljan. Metal, kao mera za vrednost javlja se prvi put kod Egipćana i Jevreja u obliku metalnih karika, posle toga sledi sirovi metal, kao vrednost po težini.

Kovanje metalne monete uveli su vladari u zlatu i srebru bogate maloazijske Lidije 700 god. pre Hrista. Njihovi maloazijski susedi, Grci, prvi put su naučili kovanje novaca, a posle preko egejskih ostrva proširili su po grčkim gradovima, a kasnije odavde u južnu Italiju, što više u Masiliju (današnji Marseille), koje su u to doba bile grčke kolonije.

Umetnički duh Grka kovanje novaca tokom vremena razvijao je u umetnost, te u drugoj polovini V. stoleća i u prvoj polovini IV. stoleća pre Hrista njihovi novci bili su toliko umetnički savršeni, da današnji novac iste ni blizu ne dostiže. Istina je, da su ploče, koje su služile za kovanje novaca, izrezali Euainetos, Kymon i njima slični umetnici.

Rimske monete koje su predmet mog današnjeg predavanja, nikad ni iz blizu nisu dostigle taj umetnički nivo.

Najstariji rimski novac, sa oznakom vrednosti, t. zv. aes grave signatum potiče iz IV. stoleća pre Hrista.

U samom Rimu prvi ovakav novac liven je u god. 538. pre Hrista, a u spomen pobedonosne Antiumske pomorske bitke sa čekljunom (rostrum) na poledjini, i pošto mu je vrednost bila deset As, označili su sa rimskim desetom (X), a na prednjoj strani sa Janus glavom. Delovi ovoga su tremissis, koji je vredio 3 Asa, ili tripondius: na prednjoj strani sa rimskom glavom, na poledjini sa rostrumom i sa rimsko tri (III); dupondius, što je vredio 2 Asa, na poledini sa rostrumom i sa rimskom dva (II).

Ovi komadi veoma su retki.

Toga sledi As. Na prednoj strani glava Janusa, na poledjini rostrum i rimski jedan (I). Delovi ovoga su: semis: na prednjoj strani sa glavom Jupitera, na poledjini sa rostrumom i sa oznakom „S“; triens, na averu sa četiri kugle i glavom Minerve, na reveru sa četiri kugle i rostrum; quadrans: na averu glava Hermesa i tri kugle, na reveru rostrum i tri kugle; sextans: na reveru glava Merkurije i dve kugle, natrag rostrum i dve kugle; najzad uncia: napred glava Bellone, i jedna kugla, natrag rostrum i jedna kugla.

Težina Asa prvobitno je jedan funt, dakle po starom funtu 273 grm, a po kasnijem 327 grm. Tokom trećeg stoleća više puta i znatno su težinu smanjili iz razloga što se lako može razumeti. U god. 286. težinu teških novaca smanjili su na polovinu, u god. 269. na težinu prvobitnog sextansa, dakle na šestinu, god. 217. na polovinu toga, t. j. na težinu uncia su smanjili Asa, a tome odgovarajući i delove Asa.

Težina ovih novaca nije bila ni tačna, jer su pravljani „al marco“ t. j. iz izvesne količine metala livali su izvesni broj novaca, ali komadi nisu pojedinačno overeni. Osim Rima su i mnoge italijanske pokrajine, — koje su bile pod rimskom vlašću, — livali bronzane novce slične težine sa najrazličitijim figurama.

Najstariji rimski srebreni novac kovan je u Campaniji. Rimljani su god. 538. pre Hrista osvojili od Grka Campaniju, koja se prostire na južnom delu italijanskog poluostrva, te su majstori, koji su ostali tamo, kovali prve rimske srebrne novce; od njih su naučili Rimljani kovanje novaca. Takozvani didrachmon, koji su ovi majstori pravili u težini od 7.5 grm, napravljeni su potpuno u grčkom stilu sa natpisom ROMANOM (Romanorum). Sam Rim tek u god. 269. pre Hrista počeo je kovati srebrni novac pod konzulatom Q. Ogulnius i C. Pabiusa, denar u vrednosti od 10 a sa oznakom rimsko deset (X), na prednjoj strani sa rimskom glavom sa šlemom, na poledjini: *Dioscuri*. Isprva u težini od $\frac{1}{72}$ funti: 4.5 grm. a počevši od god. 217. u težini od $\frac{1}{84}$ funt a 3,9 grm. Polovina ovoga je *quinar*, sa rimsko pet (V) oznakom, a četvrtina je *sestertius*, sa oznakom rimsko dva (II) i sa „S“. U isto vreme za cisalpinsku Galiju i Illiricum, koji su bili pod vlašću Rimljana kovali su t. zv. *Victoriatus*, koji je vredio $\frac{3}{4}$ denara, sa glavom Jupitera na prednjoj strani, a na poledjini sa *Victoria*, kako polaže venac jednom trofeju. Ovi denari često puta su napravljeni sa zubčastim rubom, to su t. zv. *serrati*.

U početku su ovi denari nosili samo natpis „Roma“, kasnije označeno je i ime majstora, koji je novac kovao. Na republikanskim denarima, menjaju se i slike, na poledjini dolaze na novac mitološke i istorijske pojave, koje su obično u vezi sa porodicom majstora, koji su novac kovali, zato zovu consularne denare i familiarnim denarima. Ove novce je *Populus Romanus* putem svojih poverenika neograničeno kovao. Poverenici mogli su biti imperatores, quaestores, aediles i *senatus consulto praetores*, te od god. 90. pre Hrista *tresviri aere, argento, auro flando feriundo*. Pri kraju republike u samom Rimu senat, a po vojnički opsednutim teritorijama van Rima kovao je novac onaj, koji je imao *imperium*. Isprva je Caesar uzeo sebi prava, da je pored senata i u gradu dao kovati srebrni novac, a putem svojih *praefecta Hirtiusa i Plancusa* i zlatni novac. Takodje je Caesar dobio prvi put pravo, da je još u god. 44. pre Hrista, još za vreme svoga života, mogao dati kovati novac, što je ukrašen bio svojim portreom. Posle ubistva Caesara uobičajeno je da svaki posednik vlasti kuje novac sa svojim likom. Zlatni denar javlja se prvi put za vreme republike pod Sullom.

Za vreme carstva prednja strana ukrašena je bila glavom cesara ili njihovih srodnika. Za vreme carstva 1 zlatni denar = 25 srebrni denar = 100 *sestertius* = 400 *As* i pošto je Caesar težinu zlatnog denara utvrdio u $\frac{1}{40}$ funti, 1 zlatan funt = 40 zlatni denar = 1000 srebrni de-

nar = 4000 sestertius odnosno 16000 As. Materijal zlatnih novaca je za sve vreme carstva moguće najbolji bio. Zlato Augusta Octaviana je imalo 0,998 finoće, a ovaj kvalitet za 400 god. kvario se na 0,980. Octavianus od g. 16 pre Hrista preneo je na sebe isključivo pravo kovanja novaca iz plemenite rude. Senat je imao upliva samo na kovanje bronzanog novca, a ovo mu je pravo ostalo preko 300 godina. Ovi novci su sa oznakom „SC“. Poslednju oznaku „SC“ vidimo na novcima Tacita i Floriana god. 276. posle Hrista. I ovo učešće senata je verovatno samo simbolično bilo, jer su odgovornost snosili tresviri aere, argento et auro flando feriundo. Zlatni i srebrni novac mogao je kovati samo Caesar. Istočne provincije mogle su kovati lokalni bronzani novac, sve do Dioklecijana, koji je uspostavio državnu kovnicu. Tresviri monetales imali su nadzirati, da se novac kuje iz odgovarajućeg materijala, u odgovarajućoj težini i propisnim natpisom.

Glava celokupnog kovanja novaca bio je optio, nadziranje novaca vršili su exactores auri, argenti et aeris, dok imena ostalih tehničkih službenika su bila monetarii seu officinatores monetae aurariae, argentariae Caesaris ili Nummularii officinarum monetae, osim toga signatores, suppositores, malleatores et flatores. Za vreme republike kovački majstori su mogli navesti na novcu svoje ime ili svoj monogram, a za vreme carstva imali su na to prava samo cesari.

U prvom stoleću posle Hrista grubi tehnički rad obavili su robovi. Traianus već iz plemenskog staleža rekrutuje ove radenike, a ovi se nazivaju: praepositi, procuratores illi, praesides monetae. Ovi radnici su za vreme carstva obrazovali zatvoreni kast, sa naročitim privilegijama. Glavna kovnica novaca bila je u Rimu u hramu Juno-Moneta, u Capitoliumu; kasnije u trećoj regiji u blizini ludus maximusa uređjena je još jedna kovnica. Gallienus, a posle Dioklecianus uspostavili su u više gradova carstva kovnice, čiji je šef bio procurator, a službenici dispensatores rationis monetae. Tako su na teritoriji naše domovine bile kovnice u Siscia (Sisak), Sirmium (Mitrovica) i Viminatum (Kostolac).

Na prednjoj strani cesarevih novaca kako sam već spomenuo uvek je bila glava cesara ili bliskog mu srodnika, na poledjini su izrezane religijske, mitološke, alegorične slike ili slike, u kojima su ovekovečeni savremeni slavni događaji, a raznoličnost kojih prosto je nepregledna, — uvek su u nekakvoj vezi sa portreom na prednjoj strani. Najčešće slike na poledjini su: dvanaest glavnih bogova, ostali bogovi, polubogovi, heroji, razne forme bogopoštovanja, inkarnacije apstraktnih pojmova, personifikacija zemalja, gradova, reka, hramovi, oltari, pobedni spomenici, stubovi, kipovi, mostovi, kupatila, ostale značajne zgrade, vodovodi, putevi. Natpisi oko slika toliko su raznoliki, da je to nemoguće u okviru jednog predavanja izneti te su uvek u vezi sa slikom, sa kojom su zajedno. Ipak da bi donekle shvatili vanredno bogatu raznoličnost rimskog kovanja caesarskih novaca, navodim, da ima caesara, kojima su poznate 2—3 hiljada vrsta novaca. Obzirom na to, da su od Augusta, pa do propasti zapadnorimskog carstva (god. 396) kovali novce sa likom 220 vladara i njihovih familija, može se razumeti, da je rimska numizmatika nedostižno bogata i raznolika.

Augustus je kovao dve vrednosti iz zlata: *denarius aureus* - a i polovinu ovoga: *quinarius aureus*. Ovaj *denarius aureus* je $\frac{1}{40}$ funta, dakle 8,19 grm. težine. Pri kraju vladavine Nerona (54—68) počevši od g. 64. težina zlatnog denara bila je: $\frac{1}{45}$ funta, 7,28 grm., a posle pod Caracallom (198—217) $\frac{1}{50}$ funta 6,55 grm. Macrinus, Elagabal, Sev. Aleksander, Maximianus držali su ovu meru, ali posle njih težina zlatnog denara naglo poče padati, tako da se već o normalnoj težini ne može ni govoriti. Diocletijan je nastojao da ovoj anomaliji pomogne svojom finansijskom reformom, utvrđujući težinu aureusa isprva u $\frac{1}{70}$, posle u $\frac{1}{60}$, a najzad u $\frac{1}{50}$ funta. Constantin Veliki (306—357), koji je inače rođen u našoj zemlji u Naissusa, u sadašnjem Nišu, god. 312. utvrdio je težinu zlatnog novca u $\frac{1}{72}$ funti, dakle u 4,54 grm., koji sada već nosi naziv: *solidus*. Delovi ovoga su retki *Semis*, u težini od 2,27 grm., i *tremissis*: 1,52 grm. Zlatni *solidus* je ostao novčana jedinica skoro do kraja istočnorimskog carstva.

Srebrni novac naprotiv zlatnom novcu tokom vremena mnogo je gubio od finoće. Od Augusta do Nerona su bili novcu jednaki; od Nerona razuzdani i raskalašni sjaj, veliki ratni izdaci, paljenje Rima u 64 god. prouzrokovalo je finansijsku krizu, što su upočetku pokušali parirati sa smanjenjem težine novaca i to zlatnog novca sa $\frac{1}{40}$ funta na $\frac{1}{45}$ funti i tome shodno srebrnog novca sa $\frac{1}{84}$ funta na $\frac{1}{96}$ funti, umesto 3,90 grm.—3,40 grm. Pošto je smanjenje srebrnog denara sa pola grama donelo malo koristi, Traianus je (98—117) oko god. 100 posle Hrista, smanjio finoću srebrnih denara sa dodavanjem 20% bakra. U velikom markomanskom ratu, pod Marcus Aureliusom (161—180) smanjena je sadržina srebra još za 10%. Tako to ostaje i pod Commodusom (176 do 192), Pertinaxom (193) i Didius Julianusom (193), dok pod Septimusom Severusom spada finoća srebrnog novca na 55%.

Caracalla (198—217) Marc Aurel, Antonius Bassianus želeći povećati vrednost denara, povećali su ne finoću nego težinu i veličinu u obliku po njemu nazvatih *Antoninianus* - a. Na ovim novcima je na glavi cesara na prednjoj strani kruna od zrakova, umesto lavorovog venca, što je obično bilo na glavi cesara. Pod glavom carice je četvrtina meseca na *Antoninianus*-ima. O vrednosti *antoninianusa* nemamo podatke; drži se, da su vredili $1\frac{1}{2}$ denara. Do god. 256 dakle do Valerijana (253—259) ostaje 0,50 finoća *antoninianusa*, pod Gallienom (253—259), koji je ratovao sa Persijom, Ilirijom i Gallijom, sadržina srebra smanjuje se na 25 do 20%-a, a posle pod Victorinus, Tetricus, Quintillus, Aurelian, Tacitus Florianus, Probus, Carus, Numerianus-om *antoninianus* pravi se već samo od bakra, gubi i u težini, te samo jedan tanki sloj srebrne boje, daje utisak srebrnog novca. Samo je Dioklecijanu (284—305) uspelo popraviti prilike. U god. 292 dao je kovati denare u težini od 3,41 grm., koji su denari vredili hiljaditi deo zlatnog funta i zato se nazivaju *miliarense*. Pošto se jedan zlatni funt sastoji od 50 zlatnih denara (težina 6,55 grm., $\frac{11}{50}$ funt), 20 *miliarense* vredi jedno zlato. Jedan *miliarense* vredi 100 malih bakrenih novaca *centennionales*; Konstantin Veliki (306—357) težinu zlatnog denara utvrđuje u 4,55, $\frac{1}{72}$ funti. *Miliarense* je na taj način postao $\frac{1}{864}$ -ti deo zlatnog funta, a dvostruki deo *siliqua*, što je takodje uveo Konstantin Veliki, čija se težina tokom vremena menja između 2,66—1,04 grama.

Kovanje bronzanog novca ostalo je u delokrugu senata i za vreme carstva. Posle četrnaest godišnjeg prekida u god. 15. pre Hrista rimske kovnice ponovo su počele kovati bronzani novac. *Sestertius*, što je bio, kovan od bronza; odgovarao je 1 srebrnom sestertiusu, dakle imao je vrednost 4 as-a u težini od 27,30 grm. U isto doba počeli su kovati dugo neupotrebljeni *dupondius* (2 as) u težini od 13,65 grm., ova dva su od žutog bakra, nadalje *As-a semis-a* do *Antonius Pius-a*, *quadrans-a* do *Hadrianus-a* od crvenog bakra. *As* i *dupondius* jednake su težine i veličine, samo se razlikuju po materijalu. Pod *Nero-nom* glava cesara kod *dupondiusa* ukrašena je krunom od zrakova, a *as* lavorovim vencem. Kovanje tučanog novca polagano, ali stalno se smanjuje i pod *Valerijanom*, kada su mesto srebrnog novca kovali sitnije bronzane novce, odgovarajuće veličine; kovanje raznih novaca jedinica od bronza prestaje sasvim. Finansijska reforma *Dioklecijana* donela je i ovde donekle obnovljenje.

On je uveo *follis-a*, koji je bio bakarni novac mešan sa veoma malo srebra, pokriven sa slojem metala bele boje, težina mu je 12,5 grm., prečnik 25 mm. Vrednost mu je dva denara (što pokazuje i oznaka na poledjini sa *XX*). Posle *Dioklecijana* težina *follisa* smanjena je u početku na 11 grm., a posle tokom vremena polagoma na 5,5 grm.-a.

Konstantin Veliki je zaustavio stalno opadanje vrednosti s tim, da je izvukao iz prometa *follisa* i uveo je novi *nominalis* umesto istog, čiji je prečnik 1,9 mm., težina prosečno 5 grm. Njegov sin *Constantin* doneo je opet nov finansijski zakon, po kojemu su kovane samo dve vrste bakarnog novca *centenionales* i *pecunia maiorina*, potonju sa prečnikom od 17 mm. i 2,5 grm.-a težine. *Pecunia maiorina* posle smrti cara prestaje i ponovo dolazi u promet *follis*. Poslednja promena učinjena je pod *Honorius-om*, on je god. 395 svaki veći *nominal* ukinuo i dao je kovski samo *centenionalisa*.

Sa kvarenjem kvaliteta paralelno je išlo i opadanje stila, tako da novci rimskog carstva uvek verno izrazuju i pokazuju prosperitet carstva. Obzirom na to, da su Rimljani svaki znatniji događaj ovekočili na svojim novcima osim raznolikih interesantnosti numismatike obilni i verni izvori su istorije, te povećavaju naša znanja kulturne istorije.

Slika i natpisi daju nam obilnu informaciju i pogled u istoriju, kulturu i umetnost naroda. Preko 2000 godina sve do *XV. stoleća* posle *Hrista*, do pronalaska štampe, drvoreza i bakroreza u natpisima i slikama na novcima sačuvan je spomen važnijih događaja.

Iz podataka, koji su zabeleženi na novcima mogu tako reći sve grane nauke crpsti ponešto, a ipak je ovaj obilni izvor, čudnovato, jedva iskorišćen. Skoro sve odnose javnog i privatnog života možemo pronaći u natpisima i slikama starih novaca. Nošnja odela, kose, zanat, zanimanje, kućne potrebštine muškaraca i ženskih, biljke, životinje, saobraćajna sredstva, muzički instrumenti, građevinske tvorevine, hramovi, cirkusi, palače, mostovi, stubovi, pristaništa, pobedni spomenici, sve je to ovekovečeno na rimskim novcima. Stari novci su veoma često omogućavali agnosciranje iskopanih mramornih i bron-

zanih kipova. — Po svojoj kakvoći omogućuje pogled u privredni život dotičnog doba.

Što se tiče naših nalaznih prilika, na to mogu da kažem samo to, da ko ima potrebnog stručnog znanja, volje, vremena i pare, zaista može da producira veliko na polju skupljanja rimskih novaca. Pošto je cela naša zemlja bila rimska kolonija, izuzev u nalazima, čudnovato siromašnu Vojvodinu, po celoj državi su manja ili veća nalazišta.

Nalazi svetskog glasa su bili medju ostalima u prošlom stoleću zemunski nalazak zlatnika i mazinski nalazak aes grave; u poslednje vreme pak najveći nalaz svih vremena je nalaz srebrnih denara u Kamenici pored Niša, ali veći deo ovoga usled nedovoljnog staranja od strane države dospeo je u inostranstvo, čak je i Amerika obasuta sa istima. Najveću i najskupoceniju numizmatičku zbirku skupio kod nas Vajfert, guverner Narodne Banke, koji je svoju zbirku ostavio beogradskom univerzitetu, gde istu strogo zaključanu čuvaju, to kako za one, koji se u tome razumevaju, tako i za laičnu publiku. Sisak (Siscia), Mitrovica (Sirmium) i Kostolac (Viminatium) preko decenije su livali iz svoje kovnice novce, ali je dospeo na teritoriju naše zemlje i od novaca, koji su kovani u Rimu, Londinumu, Tesaloniku, Serdiku, Antiochiji, Aleksandriji, Tarakou, Nikomedii itd., delom putem trgovačkog saobraćaja, delom pak po vojnicima, te su ostali večiti glasnici sjaja i propasti klasičnog Rima.

GRADJEVINARSTVO

Mato Basler, R. C. Vinkovci.

Već smo imali na našim sastancima od pojedine braće razna poučna predavanja, koja se odnose na njihove klasifikacije, te nalazim da je potrebno da u vezi naših rotarskih ideala svaki brat održi predavanje iz svoje klasifikacije ili o kakvom drugom svrsishodnom predmetu.

Da bi ovakova predavanja bila što efikasnija i da bi došla do svog izražaja nalazim, da bi bilo potrebno da se svako predavanje u prvom redu stavi na temeljnu osnovicu, to jest, da nam se prikažu svi oni pojmovi iz kojih je ta znanost potekla i složena, jer sam mišljenja da bi nam se samo tim objasnile sve one stvarne osobine koje bi bile potrebne za poznavanje predmeta.

Ja kao gradjevinar trebao bi isto da održim svoje predavanje u smislu moga stečenog znanja i iskustva, ali moram napomenuti, da je pojam gradjevinarstva vrlo opširan, pa sam stoga već gore istakao, da je potrebno da se upoznamo s temeljnim pojmovima iz kojih je ta znanost potekla i da se prije svega prikaže što gradjevinarstvo obuhvaća, kako se ono medjusobno dijeli i što isto u sebi uključuje. —

Ja kao gradjevinar nisam usavršen tehničar da bi mogao sve nazore, koji se odnose na gradjevinarstvo onako naukovno prikazati, kako ih je on u nauci ili izučio jer sam svoja prava i klasifikaciju stekao na osnovu naobrazbe u praktičnom znanju i iskustvu, te je za mene svaka znanost izlišna kad pomislim da je gradjevinarstvo nastalo samo po sebi, jer su već u prastaro doba narodi stvarali čudesa,

koja mi djelomično još možemo vidjeti a djelomično još na iste prigodom raznih iskopa nailazimo i po njima vidimo, da su već u ono doba narodi pomno ispitali i priugotavljali gradivo, ako i ne umjetnički ali ipak najsavršenijom oprežnošću, napose ono gradivo koje mi još i danas kao glavno gradivo kod svih gradjevina upotrebljavamo, kao naravno kamenje, opeke, drvo, mort itd., a pri tom nisu imalu onu usavršenost u potrebnom alatu ni u mašinskim postrojenjima kao danas. —

Ja sam naveo da je za mene svaka znanost izlišna, jer predmjećam da je svaka znanost nastala sama po sebi razumom, koji je u čovjeku podjednako ugradjen, da ga bilo u koju svrhu usavrši, te ostajem da isto donekle protegnem na gradjevinsku djelatnost u prošlim starijim vremenima.

Nama je svima poznato da su se narodi već u prastaro doba kad još nije postojalo zajedničko naselje niti kakovo očito medjusobno poznavanje, a kamoli kakav pojam o kakvoj literaturi ili slično, bili prisiljeni, da sebi izgrade svoja skloništa s razloga i obzirom na elementarne nepogode, te obzirom na svoje razbojništvu sklone sunarodnjake i na grabežljive životilje itd., pa možemo uzeti da su ti narodi ta svoja skloništa dosta pomljivo izgradili ako i ne umjetnički ali ipak potpunom oprežnošću i to onim gradivom kojega su već prema klimi i zoni na zemaljskoj površini imali i nalazili, te pri tom u mnogim slučajevima bili potpomognuti pobudom same prirode.

Iz svega toga vidimo i mogli bi zaključiti, da je razvojem već u pojedinim plemenima postojalo neko nastojanje i neka umna brižljivost za izgradjivanje i ispitivanje gradiva, napose kod onih naroda koji su nastojali na zajedničkom naseljivanju.

Daleko bi me vodilo kad bi htio prikazati znanstvenu umjetnost i kulturni razvoj u gradjevinarstvu prošlih naroda, prikazanu po raznim istraživačima u znanstvenoj literaturi opće povesti u koje bi mogli zaključiti, da je narodna djelatnost kod pojedinih naroda već onda stajala u gradjevinarstvu na visokom stepenu naročito kod Egipćana, Asiraca, Semićana, Perzijanaca, Grka i Rimljana, a dijelom i u ostalim krajevima unutrašnje Azije i Afrike u kojima ni samima istraživačima nije bilo moguće da gradjevinsko obilježje stvarno u cijelosti prikažu, jer pred sobom nalaze još mnoge pruge na zemaljskoj površini gdje starosjediocima gradnja kamenom ili opekom nije poznata. —

Sve ovo što sam do sada izneo služi kao podloga nekog obilježja da je znanstvenost u gradjevinarstvu već kod mnogih plemena postojala i da se je samo na osnovu iste umnim naukovnim daljnjim razvojem razvila na visinu koju mi na zemaljskoj površini izgradjeno i uspostavljeno vidimo.

Ja ću sada preći iz ovoga dijela na odredjenost gradjevinarstva na današnje doba, ali prije svega imam pritom napomenuti da nalazim, da je potrebno da Vas prije svega upoznam osnovicom gradjevne djelatnosti tim da Vas upoznam što znači gradjevna znanost, što ista u sebi sve zauzima i kako se ona medjusobno u tehničkom smislu dijeli, što ću sada prije svakog daljeg predavanja o gradjevinarstvu u kratkom smislu izneti.

Gradjevna znanost i umjetnost jest opća znanost sve vrsti gradjevina trajno, svrsishodno i prema pravilima ljepote sa obzirom na same troškove uspostaviti ili podignuti. Svrsishodna gradjevina sa drugim ljepim umjetnostima udružena doprinosi odgoju čovječanstva i naobražava duh time što u sebi nosi oznaku reda u skladnoj i strogoj pravilnosti u samom izgledu.

Niti pretjerana udobnost niti raskošnost ili zadovoljstvo nisu njene temeljne osnovice iz koje su potekle, već je nužda i potreba ista, kojoj se svrsi ona potrebito prilagoditi mora. Gradjevna se znanost općenito i medjusobno razlikuje i dijeli se prema gore označenom na sljedeće gradjevne znanosti i to: I. na gradjansku gradjevnu znanost, II. na vojničku, III. na vodogradjevnu, IV. na cestovnu, V. na željezničku, VI. na brodogradilištnu, VII. na mašinsku i VIII. na rudarsko gradjevnu znanost.

I. Gradjanska gradjevna znanost obuhvaća sve ono što služi za sigurnost, udobnost i ljepotu za život i promet. — U istu znanost ulaze sve gradjevinske osnove za izgradnju i uspostavu svih stanbenih i inih gradjevina. — Ista se gradjanska gradjevna znanost opet dijeli u dva glavna dijela i to: na poljoprivrednu i na gradsku gradjevnu znanost. Poljoprivredna znanost koja se bavi sa izgradnjom poljoprivrednih gradjevina, a gradska gradjevna znanost u koju ulaze sve gradjanske zgrade, tvornice i ostale zgrade za obrtničke svrhe kao i gradnja crkava, državnih gradjevina, kazališta, spomenici, a i same vrtlarske gradjevine ukoliko se ne odnose na poljepšanje vrtova.

II. Vojnička gradjevna znanost. Ova se bavi uspostavom i izgradnjom raznih vojničkih gradjevina kao kasarne, lazareti, skladišta itd. te sa osnovom raznih utvrdjenja i svim radnjama koje služe u slučaju rata bilo kojoj zaštiti. — Ova vojnička znanost koja specijalno predviđa znanost vojničku, opredijeljena je zato u posebnoj specijalnoj vojničkoj upravi takozvanom vojničkom gradjevnom odelenju.

III. Vodogradjevna znanost obuhvata vodogradnje to jest sve one radnje koje se odnose na promet u i izvan voda. — Ovamo spadaju u glavnom regulacije rijeka, potoka, prokopa i obala, nadalje uspostavom svih zemljanih, kamenolomnih, kockastih i šibnih nasipa, oko raznih brana, ustava, mostova i drugih odnosećih se radnja oko natapanja i otapanja.

IV. Cestogradjevna znanost. Ovome su sve radnje uključene koje su potrebne za olakšanje, pridonašanje i uzdržavanje prometa, te se iste radnje dijele u dva dijela i to: na cestogradnju i na gradnju puteva. Cestogradnja koja zapravo iziskuje upotrebu taracujućeg kamena na primjer u gradovima izgradnja cestovnih nasipa i gradjanskih staza, a gradnja puteva koja izlučuje izgradnje glavnih cesta na kojima dolazi u obzir samo veće i manje isprebijano kamenje i šljunak kao pokrovni sloj.

V. Željeznička gradjevna znanost, pretstavlja isto samo jedan prometni put, ali je na odnos njenog osobitog uređaja kao i na odnos svake druge vrsti prometa jedna odstupajuća upotreba koja označuje za sebe postojeću cijelinu. — Budući da se obično u željezničke radnje ubrajaju i druge zavisne gradjevine, ipak se u užjem smislu ubraja u iste samo gornja gradnja, to jest mreža, pruga na kojima se

željezničke lokomotive sa kolima kreću, nadalje mostovi, propusti i razne uspostave, tuneli i slično.

VI. Brodogradilišna znanost bavi se gradnjom ladja i to bez razlike iz kojeg su gradiva izradjene i kojoj svrsi imaju da služe.

VII. Mašinska gradjevna znanost je znanost, koja se ne bavi samo gradnjom parnih strojeva, već i svih ostalih bile iste za obrtnu, tehničku ili drugu koju svrhu potrebnih pomoćnih strojeva. — Polje mašinske znanosti je jako veliko što više jer prema današnjem stanju raznih industrija, koje sve ove predmete dobavljaju i koje time radionost čovjeka umanjuju nastoje ili potpomažu da ih posvema izlučuju.

VIII. Rudarska gradjevna znanost, zove se u udaljenom smislu riječi skup svih radnja kroz koje se sve korisne rude iz gomile zemaljske naslage vade i time korisno obradjuju. — Njena osnova je rudarska znanost, koja redovito označuje uspješni dobitak raznih ruda. Radnje oko vadjenja i dobiti raznih ruda je pojam rudarske znanosti te obuhvaća u sebi i topionice. Rudarska znanost je znanost čija je osnova bazirana na geologiji, tehnologiji, mineralogiji, fisici, hemiji i matematici.

Time sam mišljenja da smo se sa temeljnom osnovicom i sa tehničkim odredjenostima gradjevne znanosti upoznali, te obnalazim za potrebno da Vas još prije moga daljnjeg predavanja o izgradnji jedne gradjevine upoznam i sa svim predradnjama kao i sa gradivom koje u pogledu svoje vezivosti i nosivosti na izgradnji jedne gradjevine dolaze u obzir.

Da bi to mogao prikazati imam napomenuti da svaka gradjevina bila ona kojoj svrsi opredijeljena iziskuje prije početka same izgradnje još niz tehničkog znanja i praktičnog rada na ispitivanju terenske naslage i terenskog obilježja, te na sastavu svih potrebnih osnovnih nacрта i tehničkih opisa odnoseći se na gradivo i na sve statičko opredijeljene konstruktivne dijelove zanatskih i inih izradjevina kao i na sastav troškovnika i na dokaznice mjera.

Svi ti označeni radovi podleže gradjevnim policijskim propisima, te se svaki opredjeljeni koji je ovlašten za to ima striktno i dosljedno držati tih odredaba i u vidu nositi slijedeći redosljed:

1) Izbor i vezivost gradiva pružajući sigurnost proti vremenskog upliva.

2) Nijedan dio gradjevne osnove nesmiije da stoji proti zakonitim odredjenostima na odnos opterećenja i stabiliteta.

3) Oblik i položaj jedne gradjevine treba da dozvoljava udobnu nutarnju uredbu i da odgovara gradjevnoj svrsi i željama posjednika.

4) Svaki pojedini dio kao i gradjevina sama treba da zaprema ljep oblik koji je u medjusobnom skladu uzajamno prema mjeri i jednostavnosti ornamentici, što su svojstva gradjevnog djela.

5) Štedljivost u interesu vlasnika gradjevine.

Što se odnosi na gradivo koje u gradjevinarstvu dolazi u obzir, to su većinom prirodna rudarska i vegetabilna tjelesa koja prema svojem tkivu, svojoj zrelosti in svojoj vrijednosti podleže potpunom upoznavanju mehaničke tehničke znanosti, a kakvoća gradiva spada u temeljnu osnovicu gradjevne znanosti.

Prijašnje doba bili smo na vrijednost gradiva upućeni na prosu-
djivanje čistom empirsko, danas se ta ustanovljena i istraživanja
na kakvoću gradiva i na njenu upotrebljivost provadjaju strogo
znanstveno mehaničkim tehničkim putem, a otkada je to priznanje
prodrelo da sistematsko ispitivanje i istraživanje ne podleže samo za
znanost nego da i za praktičnost veliku vrijednost posjeduje, to su
već mnogi zavodi uspostavljeni, koji se sa ispitivanjem građevnog i
konstruktivnog gradiva bave, a to su: zavodi za ispitivanje, zavodi
za isprobanje, te probne stanice i razne tehničke radionice, koje su
time unijele mnogo plodonosnog upliva u znanost i praksu.

Na osnovu tih istraživanja i ispitivanja nastale su određene
skrižaljke, koje se odnose na nauku o čvrstoći i na statičke pred-
račune.

VAŽNOST PRIMORJA ZA NAŠ TURIZAM

Živko Vekarić, R. C. Dubrovnik

Mjeseca novembra pretresani su na sjednici Turističkog saveza u
Dubrovniku rezultati ovogodišnje turističke sezone, koja je uglavnom
završena. Opće prilike u svijetu a osobito u centralnoj Evropi, odra-
zile su se i na polju turizma. Sezona je — naročito u manjim mjestima
— započela sa izvjesnim zakašnjenjem i relativno je rano završila.
Politička napetost u Evropi, koja je kulminirala koncem ljeta, pro-
uzročila je nagli odlazak velikog broja stranih turista i otkaz učinje-
nih aranžmana, pa je tako skraćen boravak turista na primorju. Je-
senska sezona, koja je ove godine u Dubrovniku imala vanredne iz-
glede, pokazala je slabije rezultate. Na skraćivanje boravaka djelovali
su i novi propisi za sticanje povlastica na putovanju, koji su znizili
minimalan boravak turista.

Turistički promet Jugoslavije iznosi godišnje (uključivši domaće i
strane turiste) okruglo 1 milijon putnika sa preko 5 milijuna noći. U
toj cifri strani turisti zastupani su sa cca 40%. Dubrovnik naročito po-
sjećuju strani turisti, koji čine 70% svih posjetilaca ovog našeg naj-
poznatijeg turističkog centra.

Važnost stranih turista veća je sa gledišta države kao cjeline nego
li sa gledišta regionalnog. Za naše primorje uglavnom je irelevantno
odakle mu dolaze gosti, jer mu svaki gost dolazi kao potrošač i svaki
je dobro došao. Ali sa gledišta cjeline strani turista je onaj, koji u
zemlju unosi devize, potrebne za izravnavanje plaćevne bilance zem-
lje, pa njegov dolazak nije samo stvar užega kraja, nego cijele zemlje.

Odatle proizlazi dužnost državne zajednice da unapredjuje turi-
stičku privredu, kako bi se prihod, koji ona godišnje odbacuje, stalno
povećavao. Taj prihod iznosi ukupno godišnje (samo od stranih turi-
sta) oko 400 milijuna dinara, dok cjelokupni novčani promet od tu-
rizma (uzevši strane i domaće turiste) iznosi okruglo 1 milijardu di-
nara. Kroz zadnjih 8 godina u našu državu ušlo je svega oko 2,5 mili-
jarde dinara od stranih turista, dok je cjelokupni novčani promet od
turizma iznosio preko 5,5 milijardi dinara.

Jadransko primorje uzimlje vidnog učešća u turizmu naše zemlje.
Najjači turistički promet kod nas pokazuje Dravska, Savska, Primor-

ska i Zetska banovina. Ako izuzmemo Dravsku banovinu (planinski i banjski turizam), ostaje nam kao glavna okosnica primorski turizam, koji se naročito ističe po broju a još više po duljini boravka stranih turista.

Na primorskom turističkom području postoje tri turistička saveza (u Sušaku, Splitu i Dubrovniku), koji stoje na čelu cjelokupne aktivnosti oko unapredjenja turizma. (Preko Radnog odbora za unapredjenje turizma na Jadranu ova tri saveza saradjuju u svim pitanjima općeg značaja). Ova organizacija, koja je nastala prirodnim putem, grupiranjem oko glavnog gravitacionog centra, ima vrlo zdrave osnove. Promet cjelokupnog primorja dijeli se kao dogovorno na tri jednake grupe; na svaki savez otpada otprilike po 100.000 turista sa preko 600.000 noći. Prema tome ukupni promet klimatskih i turističkih mjesta na primorju i u neposrednom zaledju iznosi oko 500.000 posjetilaca sa oko 2 milijuna noći, što znači da na primorje otpada $\frac{1}{3}$ svih putnika ali oko $\frac{1}{2}$ svih noći iskazanih u općoj statistici jugoslovenskog turizma. Strani turisti, koji posjećuju našu zemlju, pretežno se zadržavaju na primorju, jer oko 60% svih noći, koje strani turiste provedu u Jugoslaviji, otpada na naše primorje.

Preko našeg primorja ulazi dakle u zemlju oko 60% svih deviza od stranih turista. To ovom dijelu naše države daje izuzetnu važnost koja traži i odgovarajuće mjere da bi se korist od ovako unosne privredne grane što više povećala.

Ako se uzme u obzir da primorje kao poljoprivredno pasivni kraj mora uvoziti 70% namirnica za život iz unutrašnjosti države, postaje jasno da u koristi od turizma na primorju obilato participira cijela zemlja, koja prema tome mora da ima i posebne obaveze prema primorju.

Područje dubrovačkog Turističkog saveza obuhvaća južnu Dalmaciju od krajneg rta poluotoka Pelješca do bivše dalmatinsko-crnogorske granice a zatim bivše crnogorsko primorje sve do Ulcinja, te zaledje, koje čini teritorij dubrovačke TI komore. Glavni privredni i saobraćajni centar je Dubrovnik, a poznatija turistička mjesta — pored Dubrovnika jesu (geografskim redom, od sjevera prema jugu): Orebići, Lopud, Cavtat, Hercegnovi, Kotor, Budva, Petrovac, Sutomore i Ulcinj. Dubrovčko gradsko područje obuhvaća niz manjih turističkih mjesta kao Koločep, Mlini, Srebreno, te veliko hotelsko poduzeće Kupari kraj Srebrenog. Osim toga na cijelom području ima više veoma interesantnih tačaka, koje još nisu zabilježile veliki promet, ali koje sve više postaju ciljem turista, kao otoci Mljet i Šipan, te manja mjesta kao Slano, Zaton, Risan, Perast, Prčanj, Stari Bar i druga. Na glasu je Boka kotorska kao kraj rijetke ljepote, a planine oko nje pružaju raznovrsne mogućnosti. Orjen (1895 m) proćuo se kao dobar teren za skijanje, koji preko zime posjećuju dubrovački sportiste.

Turistički promet užeg dubrovačkog područja (teritorij gradske općine) nalazi se u stalnom porastu. Okruglo se može uzeti da broj turista (bez jednodnevnih izletnika, koji većinom stižu sa velikim preoceanskim izletnim parobrodima i kojih godišnje ima oko 50.000), dostiže broj 60.000, dok broj noći iznosi oko pola milijuna, dakle 10% od ukupnog broja noći koji iskazuje opći promet u Jugoslaviji. Da bi se još više shvatila uloga Dubrovnika u našem turizmu, treba anali-

zirati podatke o stranim turistima koji posjećuju Jugoslaviju, jer iz njih proizlazi, da skoro $\frac{1}{5}$ svih noćivanja stranih turista u Jugoslaviji, odnosno $\frac{1}{3}$ svih noćivanja stranih turista u našim primorskim klimatskim i turističkim mjestima otpada na područja grada Dubrovnika. Dubrovnik je na prvom mjestu koliko po broju gosti toliko po broju noći koje strani turisti provedu u našim turističkim krajevima, uključivši tu i Beograd, koji kao prijestolnica ima znatan turistički promet.

Avionski saobraćaj, koji je pred par godina uveden za vrijeme ljetne sezone između Dubrovnika i Beograda odnosno Zagreba (via Sarajevo) pokazao je najbolje rezultate, koji će vjerovatno potaknuti odlučujuće faktore da Dubrovniku dadu odgovarajući aerodrom, koji bi omogućio saobraćaj bar kroz proljeće i jesen ako ne i tijekom zime. To postaje imperativ jugoslovenskog turizma, kojemu je Dubrovnik najvažniji centar.

FRANCUSKO VEČE

Rotary Club Dubrovnik posvetio je svoj sastanak od 25 februara ove godine međunarodnom služenju i to posebice francuskom narodu i francuskom duhu. Osim rotara bio je i veliki broj gostiju iz Dubrovnika, koji praktično rade na upoznavanju francuskog naroda. O temi „Pravo lice francuskog naroda“ je predavao kao gost. Stijepo Kastropil, pretsjednik Društva prijatelja francuskog jezika. Prisutan je bio takodje francuski konzularni agent u Dubrovniku g. Mato A. Jakšić, koji je izrazio i zahvalnost dubrovačkom klubu na lijepoj manifestaciji.

DR. MILOVAN PINTEROVIĆ, OSIJEK,

kandidat osječkog kluba za guvernera jugoslavenskog distrikta
za godinu 1939–1940.

Dr. Milovan Pinterović,
guvernerski kandidat.

Advokat dr. Milovan Pinterović, rođen je 1. oktobra 1893 u Osijeku, gdje je svršio osnovnu i srenju školu. Pravne je nauke učio u Beču i Zagrebu, gdje je bio 1919 godine promoviran za doktora prava. Pripravničku praksu vršio je kod svoga oca, koji je također advokat u Osijeku, dok je dr. Pinterović postao sam advokatom 1. januara 1923.

Za vrijeme rata se je nalazio 30 mjeseci na borištu kao artilerac. Ali je ipak stigao, da se, u godini 1917, oženi sa 23 godine te ima danas dvije kćeri, koje se nalaze na vseučilišnim naukama.

Bio je član raznih društava, ali se je poglavito bavio svojim zvanjem, kojeg voli i od kojeg ga je dosada samo kratko vrijeme odjeljivala politika.

Već nekih 15 godina je pravni savjetnik i dopisni član osječke Trgovinskoindustrijske komore, a od 1928 je član Izbranog suda Međunarodne Trgovačke Komore u Parizu.

U rotarskom se svijetu nalazi od prvog osnivačkog rada osječkog kluba, kome od početka do danas pripada, i u kome je bio prvi tajnik, od oktobra 1929 do 1. jula 1932, kao i pretsjednik za 1932–1933.

OSNOVANO 1876

Medjunarodni spedijski biro u Ljubljani
R. RANZINGER

Brzjavna adr. Ranzinger

Telefon: 20-60, 31-60

Vlastiti konces. carinskoposrednički biro. — Skladišta sa direktnom vezom sa prugom drž. železnica. — Zastupstva u svim trgovačkim i industrijskim centrima u državi i inostranstvu

SVETOSAVSKI DUH I ROTARSTVO

Br. Dr. Milan Sekulić, predsednik Novosadskog kluba, na sastanku od 26. januara t. g., u oči Svetog Save, pre zajedničke večere, održao je o Svetosavskom duhu i rotarstvu sledeću uvodnu reč:

„Pozdravljajući zastavu Otadžbine simbol stare slave, plemenitog čojstva i svih nada naše nove istorijske stvarnosti — molim braću da svoje prve rotarske misli istoj posvete.

„Vas radi, svojeplemenih mi, otačastva moga radi, ostavljam svetu i slatku moju pustinju“ — rekao je Sveti Sava, kada je napustio svoju monašku ćeliju, da se sav preda službi svoga naroda. Glas naše rasne krvi i osećaj dužnosti da aktivnim životom ostvaruje najviše hrišćanske i narodne ideale, imperativno opredeliše smernice njegova života. Arhiepiskop Homatijan, njegov savremenik, tačno veli da Svetog Savu: „Raspri domaće ugrabiše iz tvrdoga grada Svete Gore i on se nastani u Srbiji, i isposnik se pretvori u upravnika i savetnika svoga naroda.“ Za dobro Otačastva, za napredak i bogougodan život cele nacije, kojoj treba za sve vekove, u interesu celog čovečanstva, osigurati pravo na opstanak, Sveti Sava posvećuje sav svoj život, koji je jedinstven primer požrtvovanja, i ljubavi u službi za druge, naročito za one, koji su upočeni na zaštitu. Sveti Sava je posmatran sub specie aeternitatis, Titan po zamislima svojim, po rezultatima svoga nenadmašnoga konstruktivnoga rada i onda, kada na njegov život primenjujemo merila, kojima su ocenjeni divovi evropske civilizacije. On je zaslužan ne samo za srpsku pravoslavnu crkvu, za srpski narod, za srpsku državu nego i za celo čovečanstvo, jer je tada, pre sedam vekova u jednom haotičnom delu Evrope širio, slovom i delom, najviše ideale ljudske civilizacije, za koje je čovečanstvo vekovima krv prolivalo.

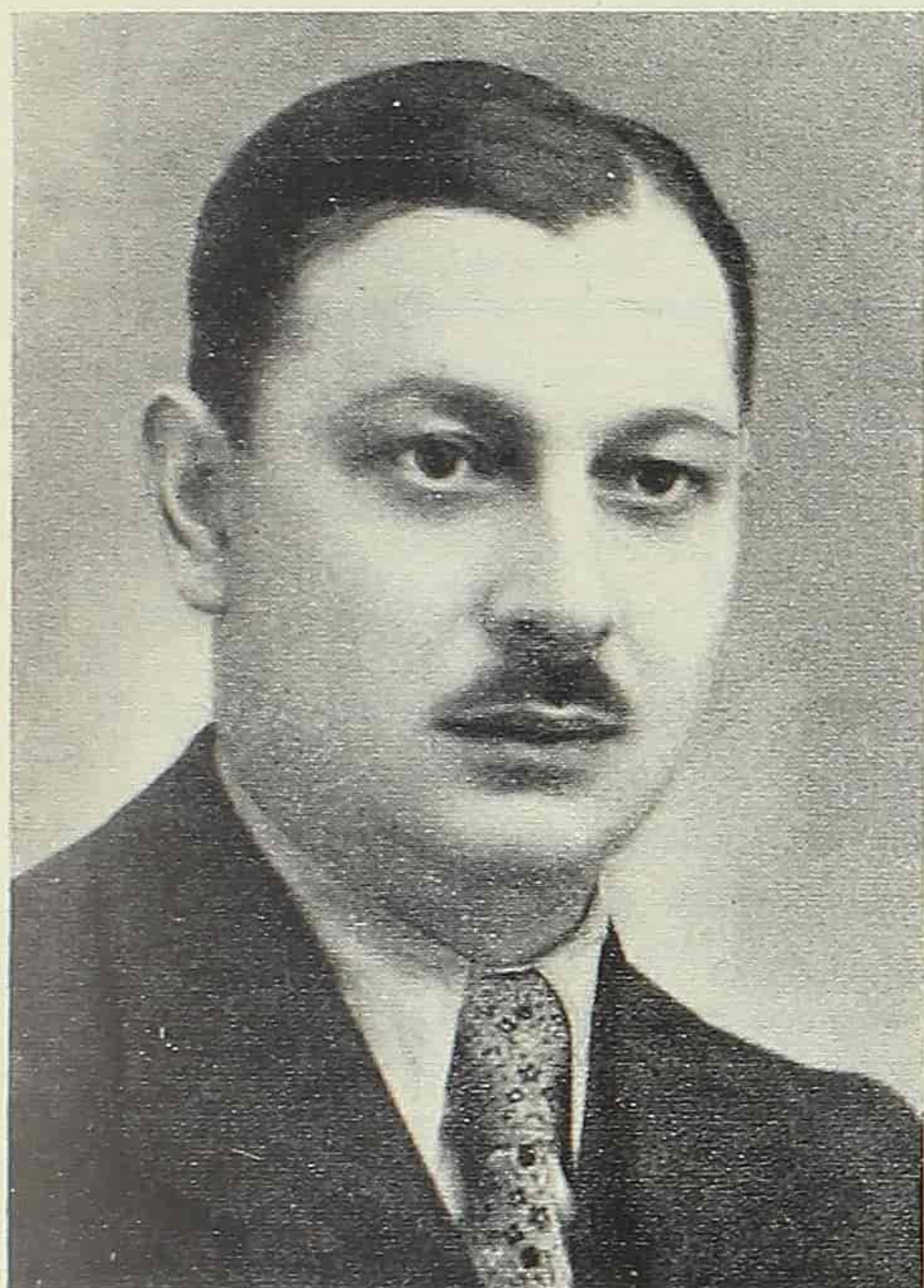
Svetosavska misao u sebi sadrži sve one etičke ideale, koji su sigurni osnov napretka svake države, svake nacije i celoga čovečanstva. Svetosavska misao znači puno mirotvorstvo: služenje ideji međunarodnog mira, odbacivanjem svakog nasilja, no sporazumevanjem ljudi dobre volje. Svetosavska misao jeste puna inkarnacija ideala služenja: bližnjima, narodu, državi i čovečanstvu, a ovo su i ideali rotarstva celoga sveta.“

Rotarska odlikovanja. Br. Agbaba Mihajlo, član R. C. Stara Kanjiža, postavljen je za komorskog većnika, br. Šefer Ernest za zamenika komorskog većnika. — Predsednik R. C. Velika Kikinda br. ing. Dimitrije Nikolajević imenovan je članom banskog veća dunavske banovine. — Potpredsednik R. C. Vršac br. Dr. Nikola Stefanović i član istog kluba br. Krauze Petar imenovani su gradskim većnicima. — Naše iskrene rotarske čestitke!

PRETSEDNICI I TAJNICI KLUBOVA NAŠEG DISTRIKTA

ROTARY CLUB BAČKA TOPOLA

Dr. Martin Vajs, lekar,
pretsednik.

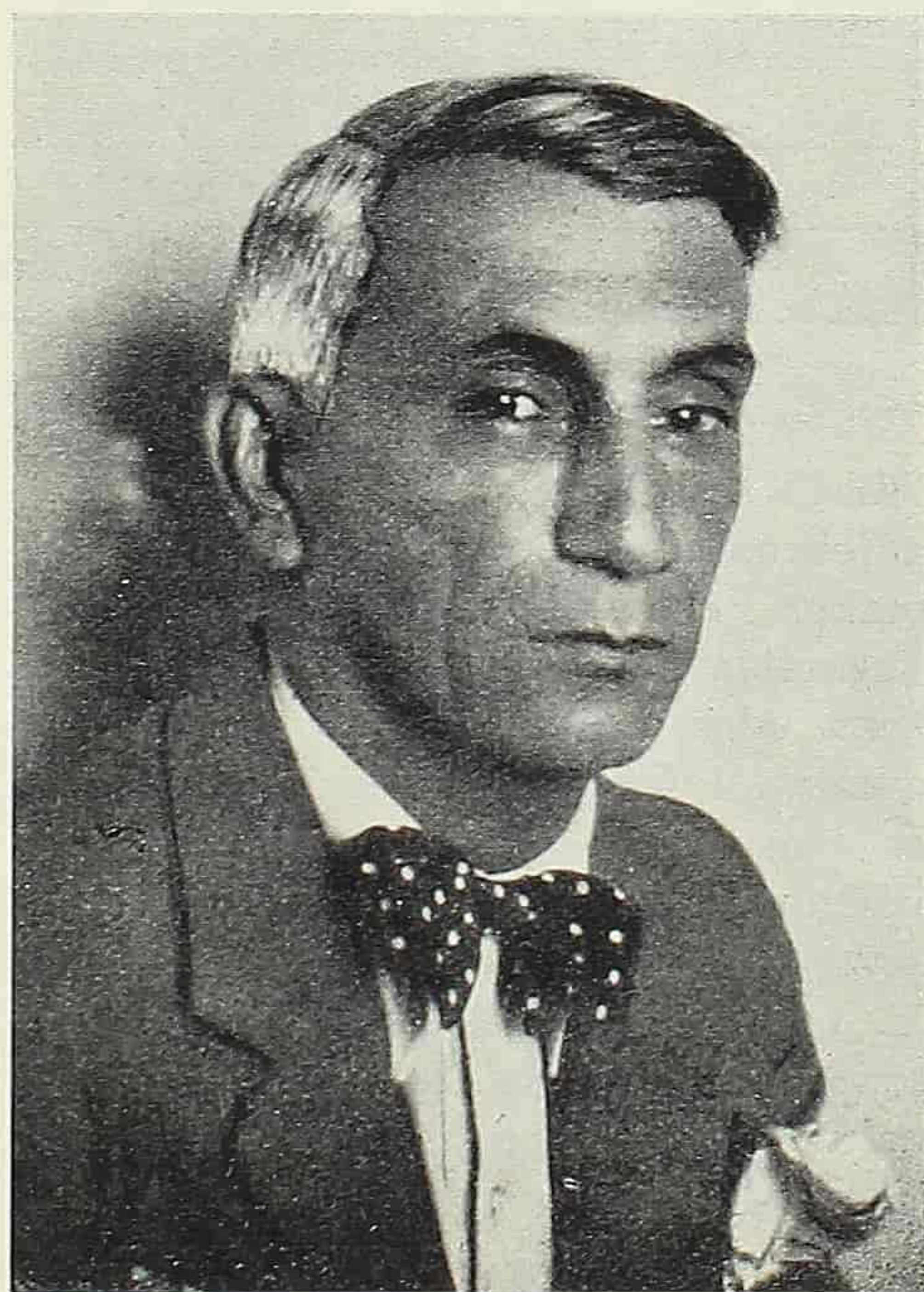

Šime Beniš, bank. direktor,
tajnik.

ROTARY CLUB LESKOVAC

Staniša A. Kostić, advokat,
pretsednik.

Dr. Velizar Pijade, viši zdrav. savetnik,
tajnik.

I Z N A Š E G D I S T R I K T A

P R O M E N E U Č L A N S T V U :

NOVI ČLANOVI:		
Mesto, ime, prezime i zanimanje	Klasifikacija	Adresa : poslovna privatna
SUBOTICA:		
1. Balažević Andrija, zamj. direktora Praštedione.	Štednja Savings Asso- ciations	Prva hrvatska štedionica Tel. 451 Strossmajerova 14
2. Dr. Damjanov Milenko, veterinar.	Veterinarstvo Veterinary	Pašićeva ul. 7 Pašićeva ul. 7
3. Pečerić Danilo, trgovac.	Tekstil na malo Textiles Distributing	Karadjordjev trg 5 Paje Kujundžića 48
VELIKA KIKINDA:		
4. Stevan Vlahović, apotekar.	Apotekarstvo Pharmacie	Velika Kikinda Velika Kikinda
VINKOVCI:		
5. Štefan Zdravko,	Vunena industrija Woolen Goods Manufacturing	Ružina ul. 5 Telefon 25
ZEMUN: Za prvog počasnog člana izabran je bivši član - osnivač dr. Nikola Fugger		
ISTUPILI IZ KLUBA :		
PETROVGRAD: dr. Popović Todor (radi prezaposlenosti)		
SARAJEVO: Ahmed Sefić Uroš Dučić		
VRŠAC: Hope Dušan		
VUKOVAR: Ivo Depolo (zbog premeštaja)		

R A D N A Š I H K L U B O V A

BAČKA TOPOLA. — U toku meseca februara naš klub je održao 5 sastanka. Prvi je po običaju posvećen drugarstvu, na drugom je br. Trbović Djura održao jedan veoma lep i interesantan referat o svome prosvetnom zanimanju, dok je treći posvećen 55. godišnjem jubileju osnutka prvog Rotary Cluba u Čikagu. Pretsednik br. Dr. Vajs u svome uvodnom govoru izlagao je ideologiju rotarstva, iznevši praktične primere u čemu bi trebao da bude rad rotara, a naročito rad rotara u našim krajevima. Na ovom sastanku

je održao br. Eugen Sepeši jedno vrlo lepo, naučno i interesantno predavanje „O našem seljaku“, u kojem je predavanju u živim slikama opisao život, rad i uspeh naših seljaka.

BANJALUŽKA. — Br. Boberić održao je na sastanku od 17. februara predavanje na temu „4% obveznice i naši dobrovoljci“. U početku predavanja opisao je značaj emisije ovih obveznica po naše dobrovoljce, iznevši ujedno i sva prava i povlastice koje ove obveznice daju svima svojim sopstve-

nicima. Naročito je naglasio da po svaku cenu treba sprečiti nesavesnu spekulaciju sa ovim obveznicama, jer bi se time nanela grdna šteta onima koji su ovu državu stvarali, a sem toga i nacionalni značaj ovih obveznica bio bi time znatno pogodjen. Da bi se sprečila spekulacija sa ovim obveznicama predavač je izneo niz mera, koje bi trebalo preduzeti na taj način, što bi se ratnim dobrovoljcima odobravalе pozajmice na zalogu njihovih obveznica. Pozajmice da budu dvojake: Jedne za dobrovoljce zemljoradnike, a druge za nezemljoradnike. Pozajmice date zemljoradnicima otplaćivale bi se unovčenjem dospjelih kupona sa založenih obveznica, dok bi se pozajmice nezemljoradnicima otplaćivale u tromesečnim ratama. Rok pozajmica da bude deset i pet godina, a kamatna stopa 6%. Predavač je na kraju istakao da bi za davanje ovih pozajmica bila dovoljna suma od 200 miliona dinara a da se ovaj posao poveri državnim novčanim zavodima i to prvenstveno Državnoj hipotekarnoj banci, koja u tome ima i prilično razvijenu praksu. Ukoliko pak državni novčani zavodi ne bi ovaj posao mogli primiti na sebe, da to učini Narodna banka, pošto su ovi poslovi potpuno zdravi i bez ikakvog rizika, a dobrovoljcima bi se mnogo pomoglo ako bi se napred izneti predlog usvojio.

BITOLJ. — Prošli mesec protekao je u našem klubu na uobičajeni način. Održana su i dva predavanja. 8 februara dao je br. Joksimović „Prikaz šumarske politike i delatnosti, pre i posle oslobodjenja u srezovima bitoljskom, prespanskom i morihovskom“. — U ovim krajevima postoje većinom šikare i niske šume, dokaz da su od davnina služile za ishranu stoke. Visoke šume održale su se na strmenima i kršu, na granici gde preovladjuju četinari. U tursko vreme sečenje je bilo neracionalno i eksploatisano većinom za drveni ugalj. Razgraničenje dr-

žavnih šuma završeno je 1929. Rasadnici u Bitolju i na Peristeru proizvode najviše bagrem i američki jasen, rezultati su povoljni. Ipak pošumljavanje se većinom izvodi prirodnim putem. Čuvare šuma sada postavlja Banska uprava. I seča je regulisana, sada je potreban i predlog sreskog šumarskog referenta, a dozvoljava se samo do godišnjeg priraštaja. Velika smetnja ovdašnjim šumama su koze. Njihovim nestankom nestaće i šikare. Ali je teškoća u tome što treba predvideti čime će se one zameniti narodu u ovim krajevima. — 15 februara održao je br. Simić predavanje: „Povlačenja uloga septembra 1958-me“. Predavač je izložio uzroke uznemirenosti i uporedio, sa prošlom krizom u septembru 1951 godine, osim uzroka, još i način širenja, kao i veličine podignutih uloga. Naveo je i podatke o povećanju opticaja i smanjenju podloga emisio-nih banaka glavnih zemalja u Evropi, izazvane ratnim pripremama i isplata-ma uloga, i poredio ih sa podacima naše Narodne banke. Izložio je i stvaran odnos, u kome se ulagači nalaze prema bankama, i saglasno tome i obim prava ulagača na povlačenje. Na završetku je izložio i mere kojima bi se imale pomiriti, u vremenima kriza, razumljive želje ulagača s jedne strane, sa mogućnostima banaka s druge strane, i našao da pri današnjim našim okolnostima ovo pitanje ostaje i dalje otvoreno.

BRČKO. — U mjesecu februaru o. g. imali smo 4 sastanka, koji su dali prosječnu frekvenciju od 80%. Na ovim sastancima rešavali smo tekuće stvari i pratili iz nedeljnih izvještaja rad ostalih klubova našega distrikta, kao i rad inostranih klubova s kojima smo došli u vezu. — Od dva inostrana kluba dobili smo i njihove zastavice, koje ukrašuju svakoga sastanka naš zajednički stol i time manifestuju prisutstvo medju nama ta-mošnje rotarske braće. — Isto tako i

nadalje dobivamo mnogo dopisa od Rotary Klubova iz Engleske i Amerike, koji nas najsrdačnije pozdravljaju i čestitaju prijem našeg kluba u Rotary International i izrazuju svoje nade da ćemo našim služenjem u klubu doprinijeti kroz četiri rotarska cilja mnogo ljepše i bolje dane po cijelo čovječanstvo. — Na svakom od ovih sastanaka imali smo referate iz zvanja i time su braća bila upoznata sa svima stvarima koja su ih interesovala. — Naročitu pažnju smo posvetili čitanju primljenih predavanja održanih u klubovima našega distrikta iz kojih smo za nas izvukli mnogu korisnu pouku kako za naš daljnji rad tako i za naše služenje zajednici. — U ovome mjesecu nastojali smo da povećamo širenje među braćom i sestrama što ljepšeg drugarstva, te smo u tu svrhu pripremali i naš sastanak od 25 februara o. g. kojeg smo održali u zajednici sa sestrama i gostima nerotarima. — Na ovome sastanku braća su imala 100% frekvenciju dok je kod sestara iznosila 71.40% što je u svakome pogledu lijep uspjeh. Raspoloženje na sastanku bilo je odlično, da su braća sa sestrama posle zvaničnog dijela ostala u zabavi i veselju još dugo vremena, a sestre su svojim glasanjem odlučile, da se sastanci u zajednici sa sestrama odražavaju bar jedanput mjesečno. — Zvanični deo sastanka bio je posvećen rešavanju prispelih akata i čitanju nedeljnih izvještaja, a zatim je brat Dr. Gjorgje Cvetković u vrlo lijepom govoru iznio osnutak prvih rotary klubova, iznio ulogu osnivača prvih Pravila Paula Harisa, te razvitak rotarskog pokreta od početka do danes. — Lijepo

je obrazložio svima prisutnima dužnosti koje na rotare stavljaju četiri rotarska cilja i prikazao važnost toga rotarskog služenja po cijelo čovječanstvo. — U karitativnom radu nastavila su braća svoje djelovanje kao i u prošlom mjesecu, tako da su prilozima gradjana djačke kuhinje dobile mogućnost za svoj nesmetani rad.

DUBROVNIK. — U ovom mjesecu je u glavnom sva pažnja i rad bila skoncentrisana oko proslave dana rotarstva, kojeg smo održali 25 o. m. sa sestrama i gostima. Isti je sastanak bio posvećen rotarskom cilju međunarodnog služenja, te je pozvani gost prof. Stijepo Kastropil održao vrlo uspješno predavanje „Pravo lice Francuske“. U cilju upoznavanja rotarske organizacije i ideologije bili su pročitani prevodi: Pozdrav pretsjednika Rotary International povodom godišnjice rotarstva i pozdrav počasnog pretsjednika Harrisa, te 118 pitanja i odgovora o rotarstvu. Br. Dr. Pero Malešević održao je predavanje „Upravna misija samouprave jugoslovenskih gradova i zakon o gradskim općinama“, koje je pobudilo veliki interes kod braće. Na sastanku od 9 o. m. br. Tonković pročitao je predavanje rotara Josipa Horvata „O 350-godišnjoj proslavi Ive Gundulića“.

KARLOVAC. — Klub je zaključio na svom sastanku od 6 februara 1939 da se priključuje akciji na zajedničkom radu između klubova Ljubljana i Zagreb, te je delegirao u tu svrhu br. ing. Fr. Žugčića, i br. Slavišu Košćevića. Na istom sastanku održao je zanimivo predavanje br. I. Del Tozo, o temi „Izlazi li mišljenje iz mo-

---

Iz Čehoslovačkog distrikta. Guverner dr. František Kral bio je naimenovan počasnim doktorom univerziteta u Sofiji. Ovo imenovanje dokaz je, kako visoko ceni inostranstvo naučni rad dr. Františka Krala. — Čestitkama 66. distrikta pridružuje se i ceo naš distrikt!

de“, iznesavši najviše američko mišljenja nekih tamošnjih rotara. — Na sastanku od 15 februara 1959 održao je predavanje br. Nikola Georgijević o temi „Rotarstvo“ koje predavanje bilo je posvećeno općem rotarskom pokretu u svijetu i odlično je bilo sastavljeno. Na sastanku od 20 februara 1959 držao je zanimivo predavanje br. ing. M. Naumović, „O novostima u svijetu“, t. j. o novim pronalascima, o normalizaciji proizvodnje, o tipiziranju i sl. novostima, pa je svojim predavanjem izazvao živu diskuziju. Na sastanku od 27 februara 1959 održao je predavanje „O prvoj pomoći“ br. Dr. Alberto Longhino. I ovo predavanje obogatilo je prisutne dobrim iskustvom, jer je br. Dr. A. Longhino, zorno prikazao, kako se u raznim slučajevima pruža prva i hitna pomoć nastradalom. Rad je u cijelom mjesecu potekao normalno u zadovoljavajućoj frekvenci.

ЛЕСКОВАЦ. — Месец фебруар прошао је у припремама за прославу 200 састанка кога ће наш клуб прославити на свећан начин 2. априла на Цвети. 23 фебр. одржан је свећан састанак у част годишњице оснивања Ротарства, на коме су говорили бр. претседник Костић и бр. Др. Радаковић. 16. фебр. одржано је сестринско вече у циљу ширења другарства међу члановима породице ротара. 2. фебр. бр. Инж. Јован Ђорђевић одржао је предавање: »Путеви са модерним коловозом«.

ЉУБЉЈАНА. — На првом сестанку је било подано порočило о лепој инавгурацији клуба у Кранју (о тем је порочал „Југословенски ротар“ же у фебруарски штевилки), камор смо похители у великом штевилу, тако да смо за та сестанек досегли рекордно фреквенцу. На првом сестанку смо nadalje delali propagando за обиск 400. сестанка у Марибору, катерега се је туди удеležило некај наших братов. Међ предаванји је бил на дневнем реду живље-

њепис бр. др. Боžидарја Лаврича. Об његових изклесаних беседah смо га спреmljali на живљенјски поти, ки се је зачела лета 1899. на Блокah. Међ другим навajамо, да је ходил на гимназију у шт. Виду, нато па на II. држ. гимназију у Љубљјани, студирал медицино у Загребу тер иноземству (Праги ин Паризу). По докторирању је службовал у разних крајих наше државе ин је лета 1934. пришел у Љубљјано. Коначно нам је подал ше преглед својегa доседанјегa делованја на знанственем полју. Бр. пастредседник др. Вилјем Крејчи нам је говорил из срца, ко се је бр. др. Лавричу захвалил за приказ његове живљенјске поти, ки га је приведла туди међ нас, ки смо га спознали кот добрегa ин љубегa товариша. — На другом сестанку смо најпреј прославили председника бр. др. Адолфа Гوليو, ки је postal по одstopу др. Антона Корошца кот његов наместник народни посланец. Желимо му биagosioва на његовом новем деловнем подрочју. Кер је postal minister правде бр. др. Виктор Руžић, је наш клуб, ки га високо цени, sklenil послати му брзојавне честитке. Бр. проф. Презелј нам је лепо orisal удеležбо наших чланов у Марибору на 400. сестанку тamoшњегa клуба. Из тајнишкегa порочила бр. Potočника је posneti, да обишче европски тајник Lester Struthers туди нашо државо (Niš ин Beograd, mogoče туди Zagreb ин Љубљјано). Бр. Virant нам је предавал о световно политичнем положају, његово предavanje је dopolnil бр. Potočник, за њим па ше подpredседник бр. Љубић. — На третјем сестанку смо komemorirali смрт Sv. Očeta, папежа Pija XI. То је сторил подpredседник бр. Љубић з глобоко občutenimi споминским беседami. Честитали смо бр. Kosu, ки је добил прво наградо бановине за сликарска дела у репрезентативних просторих бановине. Slišali смо туди sklepe сеје управе, ки се је предvsem бавила с приправami за наш 400. сестанек, зласти па з установитвијо

društva „Naša skrb za pohabljeno deco“, katerega ustanovni občni zbor je bil 1. marca 1959. Predavatelj na tem sestanku, br. dr. Vinko Šarabon, nam je govoril o vplivu narave na človeka in vplivu človeka na naravo. Orisal nam je zanimiva poglavja s področja gospodarske geografije, ki so nam odkrila marsikaj novega. Narava je sicer dala človeškemu udejstvovanju ozke meje, toda napredek tehnike je pomagal človeštvu, da je premagalo naravo in si ustvarilo življenjske pogoje za bivanje tudi tam, kjer se je prej smatralo, da je bivanje nemogoče. Potem nam je orisal zgodovino raznih produkcijskih kultur, ki so se razširile po vsem svetu. Na podlagi zanimivih statistik in z veliko gospodarsko karto sveta je uspelo predavatelju, da je še bolj poživil svoja zanimiva izvajanja, ki so nas držala stalno v pozornosti. V zadnjem Rotarianu je objavljen zanimiv članek našega rojaka Luisa Adamiča, ki govori o vlogi priseljencev pri ustvarjanju sedanje ameriške kulture, pledira pa zato, da postane Amerika tudi v resnici domovina vseh svojih prebivalcev. Ta izvajanja imajo zlasti pomen z ozirom na bližnjo konvencijo v Clevelandu, saj živi ravno v Clevelandu na stotisoče drugorodcev: 42.000 prebivalcev Clevelanda je bilo po zadnjih statističnih podatkih rojenih v naši državi, Jugoslaviji! — Na zadnjem februarškem sestanku smo se ponovno bavili s pripravami za naš 400. sestanek in ustanovitvijo društva „Naša skrb za pohabljeno deco“. Uprava je sklenila predlagati za predsednika novega društva br. Skubeca, ki ima mnogo zaslug za ustanovitev tega društva, saj je votiral prvi in največji znesek v ta namen. Tudi za distriktno konferenco se že pripravljamo. Br. predsednik nam je sporočil lepe pozdrave z željo, da naj njegov „ljudomili“ režim traja dalje. Guverner br. dr. Slokar nam je z ozirom na 54.

obletnico ustanovitve prvega Rotary Cluba orisal v markantnih potezah ustanovitev rotarstva in njegovo širjenje po vsem svetu. Posebej je analiziral potrebo dela rotarstva na mednarodnem polju, kjer mora rotarstvo razviti veliko aktivnost, da tako pomaga pri ustvarjanju dobrih odnosov med narodi in državami.

MARIBOR. — Imeli smo štiri redne sestanke s povprečno frekvenco 85,25 odstotkov. — Prvi sestanek v februarju je bil naš 400. redni sestanek po klubovi inauguraciji, zato smo ga obhajali na svečan način. Prisotne so bile številne naše rotarske dame, dve celó iz Varaždina, 16 bratov iz naših sosednjih klubov Varaždin, Zagreb, Ljubljana in Kranj ter 12 nerotarskih gostov. Posebno pa je podčrtala slavnostni značaj našega jubilejnega sestanka navzočnost samega br. guvernerja dr. Ivana Slokarja, ki je baš ob tej priliki počastil naš klub s svojim uradni obiskom. Prvi del sestanka je bil izpolnjen z uradnimi nagovori br. guvernerja in br. predsednika, s pozdravnimi govori delegatov gori navedenih klubov ter predavanjem br. pastprezidenta Sabothya o zgodovini Rotary kluba Maribor. Drugi del sestanka pa je bil posvečen rotarski zabavi, ki je v najlepši harmoniji in veselem razpoloženju trajala do zore. — Na drugem februarškem sestanku je uvodoma poročal br. predsednik o sklepih klubove uprave, med drugim tudi, da se bo vršil klubov redni občni zbor z volitvami koncem meseca marca. Predavanje je imel br. Brenčič, ki je govoril o prvem izmeničnem gostovanju ljubljanske in mariborske drame. — Meeting dne 20. februarja je bil v svojem prvem delu posvečen proslavi 54. obletnice ustanovitve prvega Rotary kluba (o tem je govoril br. predsednik Stamol), v drugem delu sestanka pa smo slišali silno zabavno travestijo „Zapisnik našega zadnjega meetin-

ga", s katero nas je sijajno zabaval br. pastprezident Sabothy. — Na zadnjem sestanku pa smo si razdelili vloge: kdo pojde v Ljubljano na 400. stanek in kdo na Ladies' Night v Varaždin. Težko se je bilo odločiti, kajti oba kluba sta kar tekmovala z ljubeznjivostjo v svojih posebnih povabilih; zato so se nekateri bratje tudi odločili, da bodo zastopali naš klub i tu i tam. Sicer pa smo na tem sestanku obravnavali aktualno temo „Posledice nove uredbe o občinskih hranilnicah na naše komunalno gospodarstvo“. O tem predmetu je najprej predaval br. pastprezident Zupanc, nato je sledila debata.

NIŠ. — Klub je godišnjicu Rotarstva proslavio sestrinskim večerom koje je bilo posvećeno br. Paulu Harrisu, osnivaču Rotarstva i doživotnom počasnom pretsedniku R. I. Tom prilikom je br. Milošević održao predavanje „Osnivanje Rotarstva i njegovi ciljevi“. Ovoj svečanosti prisustvovali su i gosti-nerotary. Br. Dr. Milan Sokolović održao je predavanje „Značaj higijene sela u sklopu naše države“, a br. Ing. Tanasije Artonović i u ovom mesecu je vredno i savesno referisao o radu ostalih bratskih klubova. Jednu siromašnu radničku porodicu klub je potpomogao sa 500— dinara. Odbor za proslavu 20-togodišnjice Engleskog dečijeg doma u Nišu podiže jednu spomen bistu najpožrtvovanijem članu i izdaje spomenicu na engleskom i srpskom jeziku, što je klub potpomogao prilogom od Din 500—, a braća su još posebno dali svoje priloge. U toku meseca vršene su pripreme za medjugradski sastanak koji će se održati prilikom posete našem klubu br. Lestera Struthersa, evropskog sekretara R. I. Inostranim klubovima slate su brošure o Nišu kao i izveštaj o radu kluba na francuskom jeziku.

NOVI SAD. — Rad kluba i u mesecu februaru razvijao se punim intenzi-

tetom. Na prvom sastanku u mesecu pretsednik br. Dr. Milan Sekulić govorio je u svojoj uvodnoj reči o nacionalnosti Jugoslovenskog rotarstva. Br. Ing. Danilo Kaćanski održao je značajno predavanje o težnjama i mogućnostima za podizanje standarda života našeg naroda u kome je kao tri osnovna postulata postavio dobru i racionalnu ishranu, dobro odevanje i obuvanje i dobre stanbene prilike za naš narod. Posle predavanja razvila se živa i interesantna diskusija sa nekoliko zapaženih konstatacija i sugestija govornika. — Na drugom sastanku u uvodnoj reči br. pretsednik govorio je o značaju i smislu primanja u rotarstvu, putem koga svaki rotar u svoju dušu prima jedno obilje zadovoljstva i radosti, koje snaži njegovu moralnu ličnost. — U vezi sa staranjem kluba za omladinu, priredjena je šira anketa o stanju školskih zgrada u Novom Sadu. Tim povodom klub je zamolio gdju Dr. Nadu Micić-Paquor, suprugu br. Jožike Paquora, da ona kao šef-lekar školske poliklinike, održi predavanje u klubu o stanju školskih zgrada u Novom Sadu i higijenskim prilikama pod kojima se drže predavanja. Predavanje gdje Dr. Nade Paquor izradjeno je na bazi svestrano prikupljenih statističkih podataka o svim školskim zgradama, njihovom stanju kao i o stanju pojedinih prostorija i školsko-higijenskih uređaja, ilustrujući ga istodobno brojnim grafikonima i tabelama. Sastanku su prisustvovali i svi direktori srednjih škola, koji su u diskusiji koja se razvila, uzeli živog učešća. Topao i dugotrajan aplavz bilo je priznanje gdji Paquor za ovo značajno i vrlo uspelo predavanje. — Na trećem sastanku br. pretsednik je govorio o ideji služenja drugima i služenja samom sebi kao i potrebi reda i discipline u slobodi ličnog zahvata i htenja. Zatim je br. Vesa Petrović održao referat iz zvanja o zaštiti dece u Dunavskoj banovini. Ovaj referat je produ-

ženje akcije kluba u vezi brige za mladež, koja je bila na dnevnom redu i prošlog sastanka. Uspeli referat br. Vese dao je povoda živoj i interesantnoj diskusiji, u kojoj su čuli još mnoge korisne sugestije. — Na četvrtom sastanku, br. predsednik u uvodnoj reči govorio je o značaju „biti dobar rotar“, što, prema rečima br. predsednika, „znači dugo vremena, možda i celog svog života voditi stalnu borbu sa samim sobom. Tek pošto smo savladali u našim dušama i našim mislima sve mnogobrojne elemente, koji nas na svakom koraku odvrćaju od pravoga rotarstva biće nam vrlo lako biti pravim rotarem. Za sve ono što čoveka čini boljim, poštenijim i uzvišenijim traži se napor ogroman, no od svih napora jeste najteži onaj, koji kruniše našu ličnost i puni rotarski karakter“. — Kako je ovaj naš sastanak bio posvećen 54 obljetnici rotarstva, to je br. Ing. Milan Manojlović, pastpredsednik i predsednik Odbora za međunarodno služenje u Klubu podigao zdravicu i uputio pozdrav Ashton-klubu u Engleskoj, koji je i nama na isti dan digao zdravicu a sa kojim smo izmenjali klubske zastavice. Zatim je br. Ing. Djurica Tabaković pun pesničkog zanosa održao predavanje o rotarstvu i međunarodnom služenju. Lepe reči br. Milana i br. Djurice, pune humanizma i ljubavi za čovjeka i međunarodni mir, duboko su dirnule sve prisutne i bile su toplo pozdravljene. — Br. P. P. Popović u vidu referata iz zvanja dao je pregled tržišta u Francuskoj, Češko-Slovačkoj i Nemačkoj kao i mogućnosti našeg izvoza stoke i stočnih proizvoda. — Br. Dr. Branko Petrović reflektirao je na izlaganja br. Pajice i zatim u vezi unapredjenja našeg izvoza na Istok govorio je o značaju projekta kanala Dunav—Solun linijom Smederevo—Solun.

PANČEVO. — U februaru mesecu kao gost nerotar g. Eduard Melecki upravnik drž. ergele u penziji održao

je odlično predavanje: „Konjogojstvo u Jugoslaviji“ u kome je između ostalog izneo, da je Jugoslavija u pogledu pasmine odgoja konja podeljena u pet oblasti, da mi u pogledu odgoja konja dobro stojimo tako da imamo i za izvoz. Da je bosanski konj pravo blago, što je pokazalo za vreme rata usled njegove izdržljivosti. Izneo je karakteristike konja, koji se kod nas gaje, zadržavši se naročito na „Nonibusu“, koji najviše odgovara prilikama u Banatu i Bačkoj. Naveo je da država putem svojih ergela i drugim merama ulaže dosta, da bi se kod nas poboljšao kvalitet konja, a da i privatna inicijativa u zadnje vreme na tom polju dosta radi osnivanjem konjarskih zadruga, kojima je cilj unapredjenje konjogojstva. Na sastanku od 25 februara svečano je proslavljeno 54 godina postojanja rotarskog pokreta sa posvetom večeri Međunarodnom služenju. Radi toga br. Miron Milić održao je predavanje: „Rotarstvo i međunarodno prijateljstvo“ u kome je izneo rad i uspeh rotara u tom pogledu. Br. Dr. Svetislav Mihajlović održao je predavanje: „Petogodišnjica Balkanskog Sporazuma“ u kome je naveo, da države Balkanskog Sporazuma iskreno čine napore na organizovanju mira i da je zaključak svake konferencije: vernost opštem miru i pomaganje svih napora za približenje i popuštanje zategnutosti u svetu. Oba odlična predavanja popraćena su od braće sa velikim interesom.

PETROVGRAD. — Sva četiri naša sastanka bila su ispunjena predavanjima iz raznih oblasti rotarskih služenja: Br. Kalaji Eugen u svome predavanju „Prizad i poslovni promet“ izneo je teško stanje u kome se nalaze žitarski trgovci na teritorijama pojedinih poreskih uprava, zato, što se zakon o poslovnom prometu na žitarice ne primenjuje svugde jednako, a naročito su time pogodjeni privredni-

ci u Petrovgradu i okolini. — Ovim predavanjem se je zainteresovao naš pastguverner br. Edo Marković i dao jedno objašnjenje sa kojim je uneto više svetlosti u ovo zamršeno pitanje, pa je u izgledu da se za kratko vreme reši u korist opravdanih želja trgovaca žitaricama. — Br. Dragoljub Nadjvinski nam je u duhovitom razlaganju opisao način trgovanja manufakturnom robom u Banatu, o potrebi poznavanja ne samo robe, već i okusa naravi i raspoloženja mušterije, kako po narodnostima isto tako i po raznim selima. — Osim toga potrebno je apsolutno poznavanje jezika same mušterije, jer svaka želi da na svome maternjem jeziku bude i poslužena. — Prema tome kada znamo da u najbližoj okolini Petrovgrada imamo čistih sela sledećih narodnosti, i to: Nemaca, Madjara, Slovaka i Rumuna onda možemo verovati da je zbilja u našem kraju veština biti napredan trgovac. Nerotar gosp. Jan-kaidac Živa umirovljeni pretsednik siročadskog stola, izneo je u svome predavanju „Zašto i kakvu treba osnovati poljoprivrednu školu u Petrovgradu“ niz vrlo interesantnih sugestija, kao se nebi promašio cilj osnivanjem onake škole koja nebi odgovarala svrsi i koja bi i nehotice povećala kadar nezaposlenih intelektualnih omladinaca. — 22 februar kao predvečerje dana kada je osnovan prvi Rotary klub bio je posvećen međunarodnom služenju, pretsednik kluba br. Dr. Ljubomir Vasiljević upoznao je prisutne sestre i goste o osnivanju rotarstva o radu i ciljevima rotari klubova, a br. Dr. Luka Mijajev je održao predavanje „Da li je moguće očuvati mir bez priprema za rat?“ u kome je između ostaloga rekao i ovo: „Potrebu naoružanja i pripreme za rat u cilju očuvanja i obezbedjenja mira, demantovao je nedavnašnji svetski rat, koji nije doneo, niti je obezbedio čovečanstvu mir

za duže vreme.“ Ako dakle naoružanje i rat nije odgovarajuće sredstvo za očuvanje i obezbedjenje mira, i ako je čovečanstvo iskreno prožeto težnjom za mir, bez čega nema ni kulturnog ni privrednog napretka, onda treba tražiti drugi put i drugo sredstvo, a to je: pripremanje za mir putem širenja dobre volje među narodovima, da se pored uzajamnog priznanja patriotizma i nacionalizma, i uzajamnog poštovanja međunarodnih prava i dostojanstva ljudskog života, otvori put zbliženju i uzajamnosti na polju kulture, privrede i svih grana ljudske delatnosti, bez tendencije za stvaranje povlaštenih i podređenih naroda.

SARAJEVO. — U mjesecu februaru klub je održao 4 redovna sastanka, koji su uglavnom bili posvećeni diskusiji u vezi sa primljenim referatima i nedeljnim izvještajima o radu ostalih klubova našega distrikta. U toku ovog mjeseca posvećeno je mnogo pažnje drugarstvu u klubu, pa je uprava u tom pogledu donijela nekoliko zaključaka — koji su srdačno pozdravljeni od braće članova. I u ovom mjesecu našem klubu je ukazana pažnja — imenovanjem našega br. Steve Prnjatovića banskim vijećnikom. Naš neumorni br. Vaso Ristić je na molbu nekoliko braće umnožio svoje stručno obragjeno i bogato statistikom predavanje „Budžet grada Sarajeva“ koje je uz bratsku posvetu darovao br. guverneru, našim članovima i „Jugosl. Rotaru“. Osim toga smo od br. Vase Ristića u ovom mjesecu imali dva kratka referata i to o proizvodnji duvana u Bugarskoj i o izvozu ljekovitog bilja iz naše zemlje. — Ova dva predavanja su dala prilike za vrlo interesantne diskusije. U karitativne svrhe sakupljeno je u ovom mjesecu na redovitim sastancima Din 368'50.

СКОПЉЕ. — Током фебруара т. г. р. клуб Скопље одржао је четири састанка, са просечном фреквенцијом

63.43. На састанку од 3 II. бр. М. Чемерићи прочитао је и попутно коментарима чланак о почецима ротарског покрета, који је као превод с енглеског изашао у часопису Избор, а бр. В. Богдановић је укратко реферисао о чланку Соко, слободни зидари и ротарство. Бр. Вид Ђурђевић је 17 II. реферисао о брошири Перин: Национализација Војводине и Јужне Србије, после чега се развила подужа дискусија. Као и сваке године тако и ове, на дан 24 II. одржан је међународни састанак, на коме су поред чланова клуба били присутни г. г. бан и подбан Вардарске бановине, заменик команданта армије те скоро сви претставници страних држава у Скопљу. Бр. председник Илић топло је поздравио угледне госте, а бр. секретар Јелачић на француском језику одржао краће предавање о ротарству, осврћући се нарочито на међународно служење, које је један од главних циљева покрета.

SLAVONSKI BROD. — U mesecu februaru o. g. održana su četiri redovita sastanka. Prosečna frekvencija u tom mesecu iznosila je 84.74%. — Dva predavanja održao je br. direktor Juraš i to, „O Tokajskom Vinogorju u bivšoj Českoj pokrajini Užhorod“ i „Industrija željeza u Sovjetskoj Rusiji i Njemačkoj“; za ta vrlo interesantna predavanja braća su predavaća nagradila živim aplavzom. — Iz privrednih vesti br. tajnik održao je niz referata, dok je br. Ing. Riffer referisao svoje prevode iz Tehe News Letter i The Rotarian. — Čitana su predavanja primljena izveštajima iz bratskih klubova i to: „Francuska i kolonijalno pitanje“, „O žitnom problemu“, „O Ukrajini“, „Radnici na cesti“ koja su bila sa osobitom pažnjom po braći saslušana i za koje zahvaljujemo bratskim klubovima za priposlanje istih. Stvoren je zaključak da se obljetnica osnutka R. I. proslavi u vidu Ladies

Night i to u subotu 11 marta o. g., pa se nadamo da će nas braća iz pobližih klubova počastiti sa svojom posetom. Bolest, koja je u mesecu februaru o. g. našu braću znatno obdarila, uzrok je, da život u klubu nije se mogao onako razvijati kako je to bilo običajno.

SOMBOR. — Prvi sastanak posvećen je problemima omladine. Pozvani su direktori Gimnazije, Učiteljske škole i Trgovačke akademije, te je pročitana nagradjena svetosavski temat. Po tome je br. Kristoforović održao predavanje o položaju omladine u Švajcarskoj. Razvila se živa debata između članova kluba i direktora o tome vrlo važnom pitanju te se nadamo da ćemo u naše škole postepeno uneti rotarski duh bilo preko nastavnika bilo preko djaka. Br. Ing. Balog servirao nam je opet jedno naučno predavanje začinjeno duhovitim primedbama, „O modernim cestama“. Modern kolovoz od sitne kocke, asfalta i betona je naročito za nas aktuelno pitanje. Diskutovano je i o automobilskom saobraćaju na tim cestama, te je na kraju betonski put prikazan kao najsolidniji i najtrajniji za naše prilike. Br. Miloš Lepedat referisao je o svojoj poseti R. C. Beogradu koji je sastanak bio posvećen proučavanju pripremanja ribe na razne načine, te nas je na kraju uveravao da je tom prilikom uspeo sve tajne ovog gurmanluka osigurati i za naše sastanke i da će ih u proleće primeniti u Apatinu i za naše članove. O 34 godišnjici rotarstva govorio je br. Dr. Milenko Petrović iznoseći snažan napredak našeg pokreta za to vreme. Radomir Markarić naš pitomac na filozofskom fakultetu referisao je o svome radu u Beogradu naročito pak o socialnom položaju tam. omladine, pa je izneo niz vrlo interesantnih podataka o tam. životu omladine. Zadnji sastanak u mesecu bio je najsladji jer je u celosti posvećen problemu našeg svako-

dnevnog šećera. Gosp. Ing. Dubski direktor fabrike šećera u Crvenci pose- tio nas je kao gost sa svojim stalnim inženjerom i izneo nam istorijat šećera, napose današnje stanje proizvodnje, cene, problem produkcije šećerne repe, ulogu fabrika, seljaka, radnika i države pri toj proceduri. Svoje predavanje popratio je projekcijama diapozitiva tako da su braća dobila i plastičan prikaz o toj vrlo važnoj poljoprivrednoj industriji. Frekvencija kluba je nešto popustila usled vladajuće gripe ali su izostali samo oni koji su ležali u krevetu.

SPLIT. — U mjesecu februaru, klub je održao 4 sastanka sa 75% frekvencijom. Na našim redovitim sastancima pratili smo rad drugih klubova — čitajući zapisnike i riješavali smo naša tekuća pitanja. Br. Markov daje detaljna obavještenja o manipulaciji deviza u vezi sa propisima Narodne Banke i o plaćanje u klirinške i neklirinške zemlje. Kako je 25 februara bila 34 godišnjica rotarstva br. Dr. Barbieri održao je predavanje, te je medju ostalim rekao: „Temelj rotarstva jest dakle drugarstvo. Drugarstvo jest bitan preduvet, sušta potreba za uspeh rotarskog pokreta. Idemo dalje i kažimo: čitav svet potrebuje drugarstvo. Medjusobno se razumevanje može da razvije samo iz drugarstva a tek medjusobno razumevanje kadro je da otupi oštrice sukoba. Dobra volja pojedinaca nije dovoljna. To je samo jednostrani momenat. Dobra volja postaje delotvorna i može da ima u sebi zametak uspeha, samo kada je ona upopunjena medjusobnim razumevanjem. Kroz mjesec februar br. Dr. Stanger čitao je iz rotarske škole. Posjetili su nas braća Pinter Ferdo, R. C. Maribor i Ivan Kristoforović, R. C. Sombor.

STARA KANJIŽA. — U toku meseca februara t. g. održana su četiri sastanka. Sastanci su održavani u klubskim prostorijama hotela Molvay.

Usled gripa koji vlada u gradu, a koji je zahvatila i pojedinu našu braću, frekvencija u ovom mesecu je slabija. Za hranjenje sirote dece klub je izdao 1000 dinara djačkoj kuhinji. Br. Jovan Šeregi održao je predavanje pod naslovom „Način biranja sv. oca pape“. Poslednji sastanak u ovom mesecu, posvećen je 34. godišnjici osnivanja prvog Rotary Cluba. Tokom celog meseca sa velikim interesovanjem, praćen je rad ostalih klubova u našem distriktu.

SUBOTICA. — Na predlog br. past- pretседnika Rotha povelala se diskusija o tome, što može naš klub da uradi, kako bi se popravile materijalne i sanitarne prilike naseljeničkih kolonija u našoj okolini, budući je br. Šokčić u svoj ranijem predavanju ukazao na veliku bedu, pomanjkanje najnužnijih poljoprivrednih alata, te teške zdravstvene prilike naših kolonista. — Odlučeno je, da se naš klub svim silama zauzme za podizanje životnog standarda i sanitarnih prilika u okolnim kolonijama, te je izabrana komisija od 5 člana (Dr. Momirović, Roth i Šokčić), koji će ove kolonije lično obići i staviti plenumu svoje konkretne predloge u gornjem cilju. — Svoju „Zimsku akciju“ provodi klub i dalje, te je tokom februara dva puta delio životne namirnice i ogrev na 110 siromašnih porodica. Isto tako školuje klub i dalje svoja dva šticećenika. — Smrt poglavara katoličke crkve Pia XI. kome- morisao je klub, te je br. pretседnik Dr. Lipozenčić u svom govoru naročito istaknuo borbu za mir, koju je poveo preminuli crkveni velikan, kao i njegov nekompromisni stav po pitanju rasne tolerance. — Održana su predavanja br. Grimma „Rotarstvo u Madjarskoj“, te br. Dr. Diamanta „Utišci s puta kroz Holandiju“. Tridesetčetvrti rođendan rotarstva svečano je proslavio naš klub primanjem trojice novih članova i to: Andrija Balažević, klasifikacija: štednja, Dr. Milenko

Damjanov, klasifikacija: veterinarstvo i Danilo Pečerić, klasifikacija: tekstil na malo. Nove članove upoznao je br. pastpredsednik Roth istorijatom, ciljevima i zadacima rotarstva iscrpljivim predavanjem o gornjemu. — U novi gradski senat ušla su naša dva člana i to: br. predsednik Dr. Ladislav Lipozenčić te br. Viktor Grimm, te je br. predsednik, odgovarajući na upućene mu čestitke na tom izboru izjavio, da će on zajedno s br. Grimmom svim silama pregnuti, kako bi se v gradskom senatu poradilo na onim komunalnim reformama, koje je naš klub tretirao još ranijih godina. — Tim u vezi odlučeno je, da na jedan od narednih sastanaka pozovemo g. Marka Jurića, predsednika opštine i narodnog poslanika, kao i poslanika g. Lungulova, kako bismo u njihovoj prisutnosti prodiskutovali o svim komunalnim pitanjima, koja su od eminentne važnosti za naš grad.

SUŠAK. — Predavanja i referate održali su tokom mjeseca braća: Dr. Janko Komljenović: „Kirurgija srca“, Milivoj Mezzorana: „O neutralnosti“, Dragutin Broz: „Karakteristika Japana“, Dragutin Retl: „O poslovanju Okružnog Suda“, Mario Mikuličić: „Da li je kava štetna po zdravlje“, Karlo Urbanetz: „O hotelijerstvu“. Nadalje redovito su održavani referati o zanimljivostima iz drugih klubova u zemlji i sa strane. Na sastanku od 22 februara proslavljena je obljetnica osnutka prvog Rotary kluba, pa su tom prigodom braća Dr. Pavelić i Dr. Lipovšćak govorili o rotarstvu i rotarskim idealima. Ostali rad u klubu razvijao se prema utvrđenom programu. U vidu sprovođenja karitativne akcije nastavilo se je tokom februara i dalje sa našom mliječnom akcijom. Za nevoljne sabrano je tokom mjeseca Din 1242.—

ŠIBENIK. — U mjesecu februaru ove godine održana su 4 sastanka i to u veoma drugarskom i bratskom radu i raspoloženju. Raspravljena su razna

pitanja, koja vodi i za koja se interesuje klub, pa tako i pitanje već toliko godina viseće dječjeg ljetnog kampa u Zlarinu, za koji je od br. Wonko podnijet novi predlog, obzirom na dosadašnju neuspjelu akciju, i to da bi se ovaj kamp organizovao za siromašnu zagorsku djecu. Ovo pitanje nije još konačno riješeno i o istome ima da se raspravlja u samom klubu, o čemu će se konačno dostaviti iscrpan izvještaj br. guverneru. Dne 16 februara održan je 500ti sastanak našeg kluba. Ovaj rotarski jubilej nije proslavljen obzirom na smrt majke pretsjednika, pa je proslava odgođena za jedan naknadni datum.

VARAŽDIN. — Mjesec februar ističe se u mnogom pogledu u životu našeg kluba. Prosječna frekvencija diže se na 90'65%, a prvi od 4 održana sastanka ima 100%tnu frekvenciju! Kod zadnjega sastanka u mjesecu primio je klub zvaničnu posjetu guvernera br. Slokara; kao je osim toga ovaj sastanak bio posvećen veličanju osnutka rotarstva, proglašen je svečanim sastankom. Svi odbori radili su marljivo; i upravni, koji je imao dvije sjednice — i pododbor za primanje — dok je posebni odbor koji priprema za 4 marta naše Sestrinsko veče zasjedao skoro permanentno! Sami klupski sastanci odlikovali su se obilnim radom, zanimivim predavanjima i naročito drugarskim i dobrim raspoloženjem braće. Sedmero naše braće prisustvovalo je, sa dvije sestre, svečanom 400-tom sastanku bratskog kluba Maribor, s kojim nas vežu sve srdačnije veze drugarstva i prijateljstva. Održana su sva predavanja u klubu: br. inž. Fridlender: O mom zadnjem putu u Zapadnu Europu; br. Deduš: Povjesni razvoj shvaćanja o sastavu materije do konca XIX vijeka; br. Deduš: Nauka o materiji u dvadesetom stoljeću; br. Deduš: 25 februar 1905 godine. Izabrali smo braću dra Šolca in dra E. Krajanskoga za članove odbora Za-

greb—Ljubljana. — Napose treba da se istakne sastanak od 25 o. m. kome je prisustvovao br. guverner. Čitanje ideoloških pisama u vezi sa 54 godišnjicom osnutka prvog Rotari kluba, govor br. Slokara u kome nam je iznio osnovne motive i metode rada Rotarstva, te ideološko predavanje br. Deduša — doprinijeli su glavni dio uspjehu ovog sastanka. Iako je zvanični dio bio zaključen prije ponoći, braća se počele razilaziti tek poslije 1 sat po ponoći, a prošlo je još par sati dok se rastade i zadnja grupica najžilavijih. Naravno, među tima bio je i naš mili gost, brat guverner. Tako i treba, — naš guverner prednjači u svakom pogledu!

VELIKA KIKINDA. — U mesecu februaru, i to na sastanku od 15 o. m., obavljen je svečani prijem g. Stevana Vlahovića, apotekara iz Beodre za člana našeg Kluba sa klasifikacijom: apotekarstvo. — Tokom meseca referisali su: br. Mladen Veselinović o članku brata profesora Hlebarova, objavljenom u listu R. C. Sofija: „Dve nedelje u Jugoslaviji i Italiji“, a br. Djordje Lederer o svojim utiscima sa puta po Nemačkoj, Engleskoj i Francuskoj. — Tridesetčetvrta obletnica osnivanja rotarskog pokreta proslavljena je na sastanku od 27 ovog meseca, koji je održan u prisustvu sestara i pozvanih gostiju. — Veće je vrlo dobro uspelo. — U torbu je sakupljeno svega 511 dinara. — Predsednik našeg Kluba br. inž. Dimitrije Nikolajević imenovan je za banskog većnika kojim povodom mu je u ime svoje i u ime Kluba bratski čestitao pastpredsednik brat Dr. Ilija Sindik.

VINKOŪCI. — U mesecu februaru održana su četiri sastanka od kojih je jedan održan u vidu Ladies Nighta. U ovom mesecu bilježi klub napredak na unutrašnjoj ekstenziji. Za redovnog člana primljen je Štefan Zdravko s klasifikacijom: vunena industrija. Na 105 sastanku održao je br. Basler

Mato predavanje o gradjevinarstvu. Prikazuje isto od najstarijih vremena sve do danas. Nabraja vrste gradjevne znanosti i to: građanska, vojnička, vodogradjevna, cestovna, željeznička, brodogradilišna, mašinska i rudarska. Opisuje delokrug navedenih vrsta i iznosi momente koji su odlučni kod svake gradjevine. — Na 105 sastanku održao je predavanje br. Zsiga Dr. Milovan: Kako drvo prezimljuje, a br. Basler ing. Dragutin prigodom prijema novog člana o ciljevima rotarstva. — 106 sastanak bio je posvećen proslavi 54-te godišnjice rotarstva i međunarodnom služenju. Taj sastanak je održan u vidu Ladies Nighta. Brat predsednik Dr. Divić govori o prva tri rotarska cilja, a nakon toga br. Basler ing. Dragutin drži predavanje o međunarodnom služenju kao četvrtom cilju. — Br. Benić ing. Emil održao je predavanje: Lovac kao razarač ljubavne sreće. U svom predavanju vrlo lepo i slikovito opisuje historijski razvoj lova od vremena kada je lov bio uslov čovekove egzistencije do njegovog razvitka u viteški sport. Navodi da je napretkom kulture postao način lova humaniji, u pogledu korisne divljači ograničen je na onu godišnju dob kada divljač nije zabavljena radjanjem i odgojem svog potomstva. Podvlači da su još uvek u većini oni lovci kojima je užitak loviti divljač u onom momentu kada hoće da izvrši funkciju bezuvetno potrebnu za opstanak svog roda. Tu naziva lovca razaračem ljubavne sreće i navodi primera lova na izvesnu divljač.

VRŠAC. — U toku meseca februara održana su četiri sastanka sa prilično slabom frekvencijom. 24. II. o. g. održao je brat Pečenovic Pera za Vrščane vrlo aktuelno i interesantno predavanje „O razvitku turizma i planinarstva u Vršcu“. R. C. Brisel poslao je film sa Briselske izložbe, ali pošto su takse za cenzurisanje filma velike, bili smo

prinudjeni da vratimo neprikazan film u Belgiju.

VUKOVAR. — U ovom mjesecu klub je izgubio svoga vrlo agilnoga potpretsjednika br. Ivu Depola, koji je premješten sa službom u Split, tako da je dana 6 februara o. g. prestao biti našom članom. Rotar kroz 5 godina u svakom pogledu, inteligentan i uzoran u svom zvanju, on je do srži bio prožet rotarskim idealom služenja i jedan od naših prvih članova, za kojim jako žalimo. — 329 sastanak je bio posvećen diskusiji o rotarskoj brošuri: 118 pitanja i odgovora o biti i organizaciji rotarskog pokreta, koji smo dobili od europskog sekretarijata u Cirihu i koja je razdijeljena svoj braći zbog uspjele obradbe ove materije. — Jedan sastanak je upotrebljen za izmjenu misli o unutrašnjoj ekstenziji, pojačanju frekvencije i življenjem unutrašnjem životu u klubu, kojom prilikom je palo mnogo korisnih predloga, koji će se nastojati što prije ostvariti. — Na svakom sastanku podnosila su pojedina braća referate o svojim posjetima u stranim klubovima, izvještavala o svom radu u zvanju, iznosila svoje utiske o putu u strane zemlje itd., između kojih se naročito ističe referat br. Wachslera o voćarskom i vinogradskom kraju u Kečkemetu, koji on nedavno posjetio. — Jednom vseučilištarcu osigurana je novčana mjesečna pomoć kluba do kraja ove školske godine, što je pobudilo takodjer našeg br. Hinka Steinera da i on lično novčano pomogne ovoga vrijednoga a siromašnoga djaka.

ZAGREB. — U mjesec februar pada godišnjica osnutka rotarskog pokreta, pa je naš klub i ovog puta posvetio svoj najbliži sastanak danu osnutka — 25 februar — rotarskom pokretu, koji je sada navršio 34. godišnjicu. Ostali su sastanci bili ispunjeni predavanjima jednog gosta nerotara i članova kluba, te referatima iz biltena domaćih i stranih klubova. Br. Mavro Axel-

rad govorio je na sastanku od 6 februara o „stanju industrije u Zagrebu“, čime je dao priliku da se povede jedna vrlo zanimiva diskusija o ovom važnom pitanju za naš grad. — Br. ing. Viktor Horvat u referatu „Radnici na cesti“ prikazuje stanje nastalo u kretanju pučanstva nakon obustave iseljavanja u Ameriku. Višak pučanstva traži zaposlenje u gradovima. Svi ne mogu naći uposlenje, pa se stvaraju putujuće grupe, koje polaze od grada do grada. Iznosi do čega vodi ovaj putničko-prosjački život i misli da ovo socijalno zlo može izliječiti samo rad, bilo u privatnom zaposlenju, bilo prisilni rad na minimalnu nadnicu u javnim radovima. Sastanak od 20. februara bio je posvećen našem pokretu. Iza komemoracije Sv. oca Pape Pie XI. iznio je pretsjedatelj br. Širca u kratkom govoru ciljeve i metode rotarstva, a tajnik ing. Alaupović pročitao je „Kuda ide Rotary?“ od Paul Harrisa. Zatim je održao br. Josip Horvath vrlo zanimivo predavanje o rotarskom pokretu. Završujući rekao je predavač: „Rotarstvo je optimizam. I tim lakše je biti optimista kad se zna, da poslije svake osjeke mora doći plima. Vjera pak u čovjeka, koju rotarstvo danas nosi među narode, kroz vjekove bijaše neugasiv, neiscrpan motor progresa. Tom progresu, svaki rotar na svojoj skromnoj ličnoj fronti rada neka zdušno služi. Tako će najdjelotvornije pridonjeti pobjedi rotarskih ciljeva.“ Br. Josip Horvath referirao je o radovima djaka Državne škole u Zagrebu za izložbu u New Yorku, kojim se povodom razvila diskusija, u kojoj je izneseno koliko je ta škola zapostavljena. I ako ona postoji već 55 godina, ne može da dobije rang više srednje škole, dok je u Beogradu osnovana sada škola za primjenjenu umjetnost i dobila je odmah rang više srednje škole. Kod umjetničke akademije, koja ima 55 godišnju prošlost, isti je slučaj, jer nemože da

dobije rang visoke škole, a u Beogradu osnovana umjetnička akademija, koja još nije imala ni profesora ni djaka, dobila je taj rang odmah. Muzička se akademija isto bori za rang visoke škole. Razumije se da je opravdano kad Beograd ima sve te škole, ali je neopravdano zapostavljanje naših starih kulturnih institucija. Istaknuta je nada da će sada stvari krenuti pravednijim putem. Nerotar dr. prof. Vale Vouk održao je veoma zanimivu predavanje o „Zaštiti prirode“ na sastanku od 27 februara o. g. Ideja o zaštiti prirode nije samo ideja nekih prirodnjaka, kaže predavač, zanesenih ljepotama i ljubavi prema prirodi, nego je u glavnom rezultat osnovne spoznaje prirodnih nauka, da je čitava priroda jedna nedeljiva cjelina, u kojoj je čovjek odnosno ljudsko društvo samo jedan član. Život i djelovanje čovjeka bez njegove okoline — bez prirode — koja ga okružuje i o kojoj je zavisao, ne može se zamisliti. Zaštita prirode znači zaštitu čovjeka, znači zaštitu ljudskoga društva, zaštitu naroda i njegove kulture, a po tom i zaštitu domovine toga naroda. Treba imati na umu, da se priroda lako uništava, ali zato vrlo teško pomladjuje odnosno regenerira. — Klub je učestvovao i na proslavi 400-tog sastanka Rotary kluba Maribor sa delegacijom od 5 člana.

ZEMUN. — U toku meseca februara pokazao je klub odličnu delatnost, što se vidi iz frekvencije, koja iznosi prosečno 78.70%. Održane su četiri sednice sa interesantnim predavanjima, a poslednja sednica (25 februara) posvećena je 54 godišnjici postanka R. I. Rekord u ispunjavanju predavačke dužnosti svakako je ovog meseca postigao br. dr. Andrejka, koji je kroz 5 uzastopne sednice održao predavanja iz najrazličitijih predmeta. Na prvom sastanku 2 februara prikazao je u predavanju „Zemun u brojkama“ demografsku i gospodarsku struk-

туру zemunskog stanovništva prema popisu od 1931 godine, upoređujući ovaj materijal i sa rezultatima ranijih popisa. U drugom predavanju, koje je održano 9 februara, ocrtao je život Dr. Frana Prešerna, najvećeg slovenačkog pesnika, koji je umro 1849 godine, dakle baš pre 90 godina. U trećem predavanju 16 februara br. Andrejka u jednoj duhovitoj kozeriji, koju je nazvao „Govor o govoru“, izneo je nekoliko tehničkih pravila za govornike i predavače te protumačio razne retorične figure (antitezu, retorično pitanje, mimoilaženja, personifikaciju, traženje naklonosti itd.), kojim se obično služe dobri govornici. Sva ova predavanja, koja po pravilu nisu trajala više od 20 minuta, primljena su sa velikim zadovoljstvom. Četvrti sastanak proveden je 23 februara u vidu dobro posećenog Ladies-Nighta, uz prisustvo braće iz Beograda, u velikoj sali hotela Central, ukrašenom novom slikom osnivača R. I. Tom prilikom br. Karamata održao je kratko predavanje o postanku rotarstva. Prijatno raspoloženje osetno je povećano izvodjenjima glasovitog orkestra Dr. M. Petrovića iz Beograda. Pored ovih glavnih predavanja valja istaknuti i interesantan referat, koji je podneo br. Aca Popović na sastanku 16 februara o svom putu u Pariz i o tamošnjim knjižarskim i novinarskim udruženjima. Na sastanku 9 februara klub je izabrao svog ranijeg člana Dr.-a Nikolu Fuggera, bivšeg zaslužnog starešinu Opštine grada Beograda, odeljka za Zemun za svog počasnog člana. Na sastanku 16 februara prihvaćen je i predlog, da se imaju svake godine za Božić dati dve nagrade po 500 Din za dve najbolje rasprave, koje se odnose na privredna pitanja zemunskog područja. U tom cilju uprava kluba će se obratiti dekanatu Poljoprivrednog i šumarskog fakulteta i direkciji Trgovačke akademije u Zemunu, pošto su nagrade određene samo studentima i djacima.

GDE SE SASTAJU I GDE OTSEDAJU ROTARI?

<p>BAČKA TOPOLA KAFANA BAKAJI</p> <p>(utorak, 20 h)</p>	<p>LESKOVAC HOTEL KOSTIĆ tekuća voda u sobama</p> <p>(četvrtak, 20 h)</p>
<p>BANJA LUKA HOTEL PALACE topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, kafana</p> <p>(petak, 20 h)</p>	<p>LJUBLJANA GRAND HOTEL UNION topla i hladna tek. voda, centr. grej., vodeći hotel u Ljubljani</p> <p>(sreda, 20 h)</p>
<p>BEOGRAD HOTEL SRPSKI KRALJ topla tekuća voda, centr. gre- janje, vodeći hotel u Beogradu</p> <p>(poned., 20 h)</p>	<p>MARIBOR KAZINO VEL. KAVARNA Café-Restaurant-Bar</p> <p>(ponedeljak, 20 h)</p>
<p>BITOLJ GRAND HOTEL JEVTIĆ vodeći hotel u Bitolju, tekuća voda u sobama, garaža</p> <p>(sreda, 20 h)</p>	<p>NIŠ HOTEL »PARK« topla i hladna tekuća voda, naj- moderniji komfor, garaža, cen- tralno grejanje itd.</p> <p>(sreda, 20 h)</p>
<p>BRČKO HOTEL JUGOSLAVIJA</p> <p>(četvrtak, 19-30 h)</p>	<p>NOVI SAD TRGOVAČKI DOM</p> <p>(petak, 20 h)</p>
<p>ĆUPRIJA-JAGODINA-PARAĆIN KANTINA ŠEĆERANE</p> <p>(utorak, 20 h)</p>	<p>OSIJEK GRAND HOTEL</p> <p>(četvrtak, 20 h)</p>
<p>DUBROVNIK GRAND HOTEL IMPERIAL vodeći hotel u Dubrovniku</p> <p>(četvrtak, 20 h)</p>	<p>PANČEVO PIVARA WEIFERT</p> <p>(sreda, 20 h)</p>
<p>KARLOVAC VELIKA KAVANA</p> <p>(ponedeljak, 20 h)</p>	<p>PETROVGRAD KANTINA FABRIKE ŠEĆERA</p> <p>(sreda, 20 h)</p>
<p>KRANJ HOTEL STARA POŠTA</p> <p>(utorak, 20 h)</p>	<p>Vodeći hotel SARAJEVO HOTEL EVROPA topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd.</p> <p>(poned., 20 h)</p>

<p>SKOPLJE HOTEL BRISTOL topla i hladna tekuća voda, (petak, 20 h) centr. grejanje, garaža itd.</p>	<p>ŠIBENIK GRAND HOTEL KRKA tekuća voda, centr. grejanje (četvrtak, 20:50 h) garaža itd.</p>
<p>SLAVONSKI BROD HOTEL CENTRAL (utorak, 20 h)</p>	<p>VARAŽDIN GRAND HOTEL NOVAK pionir hotel svih staleža (petak, 20 h)</p>
<p>SOMBOR HOTEL LLOYD (utorak, 20 h)</p>	<p>VELIKA KIKINDA U klupskim prostorijama (sreda, 20 h) Francuskog kluba u domu Kralja Petra Oslobođioca</p>
<p>SPLIT HOTEL CENTRAL topla i hladna tekuća voda: (sreda, 20:50 h) kafana itd.</p>	<p>VINKOVCI HOTEL LERNER (utorak, 20 h)</p>
<p>STARA KANJIŽA HOTEL MOLVAI (ponedeljak, 19:50 h)</p>	<p>VRŠAC HOTEL SRBIJA (utorak, 20 h)</p>
<p>STARI BEČEJ HOTEL IMPERIAL tekuća voda, centralno (četvrtak, 20 h) grejanje, garaža</p>	<p>VUKOVAR GRAND HOTEL (ponedeljak, 20 h)</p>
<p>SUBOTICA RESTAURANT LLOYD (sreda, 20 h)</p>	<p>ZAGREB GRAND HOTEL ESPLANADE vodeći hotel u Zagrebu (ponedeljak, 20 h)</p>
<p>SUŠAK PARK HOTEL (sreda, 20 h)</p>	<p>ZEMUN HOTEL CENTRAL topla i hladna tekuća voda, (četvr., 20 h) centralno grejanje, garaža itd.</p>

Ispravak. U februarском broju „Jugoslovenskog Rotara“ pod slikom br. Dra. Ivana Bikara predsednika R. C. Vršac štampano je omaškom ime br. Dra. Milana Djurića, a pod slikom br. Djurića ime br. Bikara. Ovim se ova nehotećna omaška ispravlja.

PRISUSTVOVANJE NA KLUPSKIM SASTANCIMA

IZVEŠTAJ ZA MESEC FEBRUAR 1939 GOD.

Redni broj	IME KLUBA	Broj članova konec. meseca	Broj održanih sastanaka	Prosečni broj članova	Prosečni broj pris. članova	Prosečni mes. postotak	Sastanci sa 100% prisust.	Primedbe
1	Bačka Topola	16	3	16.—	14.—	87.50	0	
2	Banja Luka	15	4	15.—	9.—	59.94	0	
3	Beograd	60	4	60.—	33.25	55.41	0	
4	Bitolj	19	4	19.—	11.5	60.52	0	
5	Brčko	15	4	15.—	12.—	80.—	1	
6	Čuprija-Jagodina-Paraćin	19	4	19.—	12.5	65.79	0	
7	Dubrovnik	21	3	21.—	17.—	80.95	0	
8	Karlovac	27	4	27.—	26.50	98.15	2	
9	Kranj	18	3	18.—	14.—	77.77	0	
10	Leskovac	21	4	21.—	15.2	72.61	0	
11	Ljubljana	36	4	36.—	30.—	83.05	0	
12	Maribor	40	4	40.—	33.5	83.15	0	
13	Niš	17	4	17.—	13.5	79.41	0	
14	Novi Sad	37	4	37.—	27.—	73.65	0	
15	Osijek	31	4	31.—	23.75	76.62	0	
16	Pančevo	30	4	30.—	25.—	83.33	0	
17	Petrovgrad	22	4	22.5	21.5	95.74	2	
18	Sarajevo	28	4	28.—	19.—	67.86	0	
19	Skoplje	28	4	28.—	17.75	63.43	0	
20	Slavonski Brod	17	4	17.—	14.75	84.74	0	
21	Sombor	18	4	18.—	15.5	86.10	0	
22	Split	20	4	20.—	15.—	75.—	0	
23	Stara Kanjiža	21	4	21.—	11.—	53.55	0	
24	Stari Bečej	20	4	20.—	14.25	71.25	0	
25	Subotica	32	4	29.75	24.—	80.61	0	
26	Sušak	29	4	29.—	19.75	68.10	0	
27	Šibenik	18	4	18.—	11.25	62.50	0	
28	Varaždin	24	4	24.—	21.75	90.63	1	
29	Velika Kikinda	19	4	18.75	13.25	70.66	0	
30	Vinkovci	16	4	15.5	13.25	85.81	1	
31	Vršac	21	4	21.—	13.25	63.07	0	
32	Vukovar	16	4	16.25	13.25	81.44	0	
33	Zagreb	50	4	50.—	34.25	68.50	0	
34	Zemun	27	4	27.—	21.25	78.70	0	
	Ukupno	842	129	834.75	632.70	2565.54	7	
	Prosečno	×	×	×	×	75.46	×	

SVIMA KOJI RADE

IZDRŽLJIVE I UDOBNE CIPELE

Za djecu

Za majku

Bata

Za oca

15

48322—646

Dječije cipelice od gume, praktične za školsku djecu koja daleko idu u školu. Za vježbu u školi kao i van nje. Postavljene su toplom flanelskom postavom.

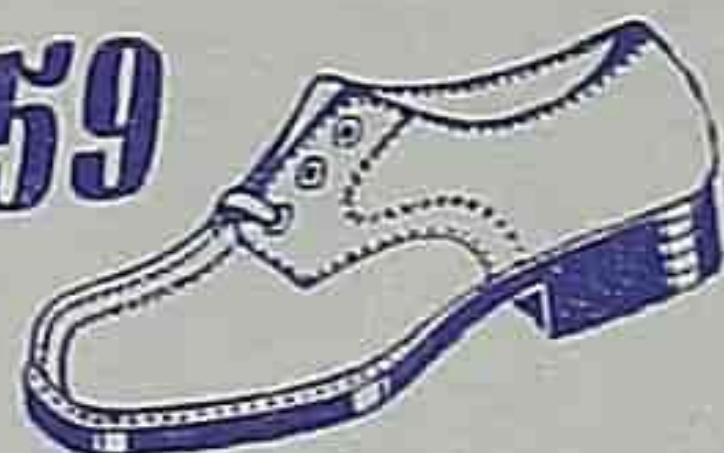
35

3222—48802

Dječije polucipele od jakoga boksa, sa nepoderivim gumenim djonom. Za živahniju djecu nema bolji ni trajnije obuće.

59

6922—44609

Ukusne i jake dječije cipelice izrađene od jakog boksa, sa kožnim djonom i kožnom potpeticom. Br. 35 do 38 Din 79.—.

39

3762—68801

Za školu i svaki štramac djacima će najbolje poslužiti ove cipele na šnur. Izrađene su od crne kravine, sa jakim djonom. Od br. 31—34 Din 39.—, od br. 35—38 Din 49.—.

59

2405—6610

Poluzatvorene cipelice od crnog diptina, sa engleskom potpeticom i ukrasnim jezikom. Poslužit će Vam dobro za svaku priliku.

79

2925—64648

Praktične ženske cipele na šnur, izrađene od smeđeg ili crnog boksa, sa kožnim djonom i kožnom potpeticom.

79

2425—66121

Ukusne cipelice na šnur od finog crnog boksa, sa kožnim djonom i poluvisokom potpeticom. Priliježu dobro uz nogu, a mogu se nositi uz svaki kaput i kostim.

99

1875—66133

Lagane cipelice izrađene od dobrog laka. Na licu ukrašene paspulom i umetkom od zmijske kože. Poluvisoka potpetica čini ih udobnima.

39

38397—6601

Lakirane polucipele od gume, otporne protiv vode i blata. Čiste se mokrom krpom. Zamjenjuju potpuno kožne cipele, a koštaju samo D 39.—

79

1937—68322

Evo elegantnih cipela koje su pristupačne svakom činovniku, trgovcu i zanatliji. Veoma izdržljive. Izrađene su od boksa, sa kožnom tabanicom i nepoderivim djonovima. Prodajemo ih crne i žute po isto sniženoj cijeni od Din 79.—

99

3967—68824

Muške cipele od boksa sa postavom, kožnom tabanicom sa jakim gumenim djonovima, nepromočivim i nepoderivim. Zbog svoje izdržljivosti ove cipele podnose svak. štramac, a po svom izgledu mogu da zamijene svečanu cipelu.